

ADEDE ARCHEOLOGISCH RAPPORT 84

Archeologienota

Dorpsstraat 63 te Koningshooikt (Antwerpen).

DE SMAELE BART, PIETERS HADEWIJCH, CLAEYS SIMON, VAN
HUFFEL CEDRIC & VAN DEN BERGHE KATRIEN

Colofon

Uitgever	ADEDE bvba
Jaar van uitgave	2016
Plaats van uitgave	Gent
Redactie	Bart De Smaele, Hadewijch Pieters & Simon Claeys
ISSN	2033-6810

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van ADEDE bvba.

Inhoudsopgave

1	Administratieve fiche	- 4 -
2	Bureauonderzoek	- 9 -
2.1	Archeologische voorkennis	- 9 -
2.2	Doel van het onderzoek	- 9 -
2.3	Huidige situatie projectgebied	- 10 -
2.4	Beschrijving geplande werken.....	- 10 -
2.5	Randvoorwaarden	- 11 -
2.6	Werkwijze	- 11 -
3	Assessmentrapport.....	- 16 -
3.1	Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied.....	- 16 -
3.2	Geologische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied	- 18 -
3.2.1	Tertiair geologisch	- 18 -
3.2.2	Quartair geologisch	- 19 -
3.2.3	Bodem	- 21 -
3.3	Historische situering van het onderzoeksgebied	- 25 -
3.3.1	Algemene historische situering	- 25 -
3.3.2	Historisch kaartmateriaal	- 28 -
3.3.2.1	Cartes des Pays-Bas, Fricx (1712)	- 28 -
3.3.2.2	Militaire Ferraris kaarten (1771-1778)	- 29 -
3.3.2.3	Atlas der Buurtwegen (1841)&Cartes Topographiques de laBelgique(1846-1854)-	32 -
	-	
3.3.2.4	Popp-kaarten (1842-1879)	- 33 -
3.3.2.5	Luchtfoto's (1971; 1979-1990; 2000-2003 & 2015)	- 34 -
3.4	Archeologische situering van het projectgebied.....	- 39 -
3.5	Besluit.....	- 40 -
3.6	Besluit breed publiek.....	- 42 -
4	Bibliografie.....	- 44 -
5	Lijst van plannen.....	- 45 -
6	Lijst van figuren	- 46 -

1 Administratieve fiche

Projectcode	2016J152
Site	Koningshooikt – Dorpsstraat 63
Projectsigle ADEDE	KON – DOR
Ligging	Dorpsstraat 63 2500 Koningshooikt
Bounding Box	Punt 1 (NO): X: 166778,015m Y: 198536,687m Punt 2 (ZW): X: 166583,210m Y: 198345,195m
Topografische kaart	Zie plannr. 1 (onderaan paragraaf)
Kadaster	Koningshooikt Afd. 6, Sectie A 167B
Soort onderzoek	Bureauonderzoek - archeologienota
Opdrachtgever	GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap Willebroekkaai 36 1000 Brussel
Aard van de vervolgwerven	Afbraak bestaande gebouwen en bouw nieuwe gebouwen
Uitvoerder	ADEDE bvba
Erkenningsnummer ADEDE bvba	2015/00058
Erkend archeoloog	Bart De Smaele 2015/00070
Tijdelijke bewaarplaats archief	ADEDE bvba
Bibliografische referentie	De Smaele B., Pieters H., Claeys S., Van Huffel C., Van Den Berghe K., 2016, Archeologienota Dorpsstraat te Koningshooikt (Prov. Antwerpen), ADEDE Archeologische Rapport 84, Gent.
Grootte projectgebied	1.431m ²
Periode uitvoering	Oktober 2016
Themen thesaurus Onroerend Erfgoed	Bureauonderzoek, archeologienota
Verstoorde zones	Zie plannr. 4 (Onderaan paragraaf)

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

KONINGSHOOIKT - DORPSSTRAAT

Plannr. 1.
Onderzoeksgebied op topografische kaart

2016J152

Digitaal aangemaakt 28/10/2016

1:1.000 ©NGI

Legende

 Projectgebied

0 80
Meter

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

KONINGSHOOIKT - DORPSSTRAAT

Plannr. 2.
Onderzoeksgebied op orthofoto, zomer 2012

2016J152

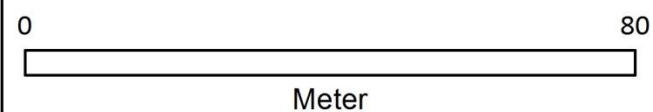
Digitaal aangemaakt 28/10/2016

1:1.000 ©AGIV

Legende

Projectgebied

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

KONINGSHOOIKT - DORPSSTRAAT

Plannr. 3. Onderzoeksgebied op kadasterkaart

2016J152

Digitaal aangemaakt 28/10/2016

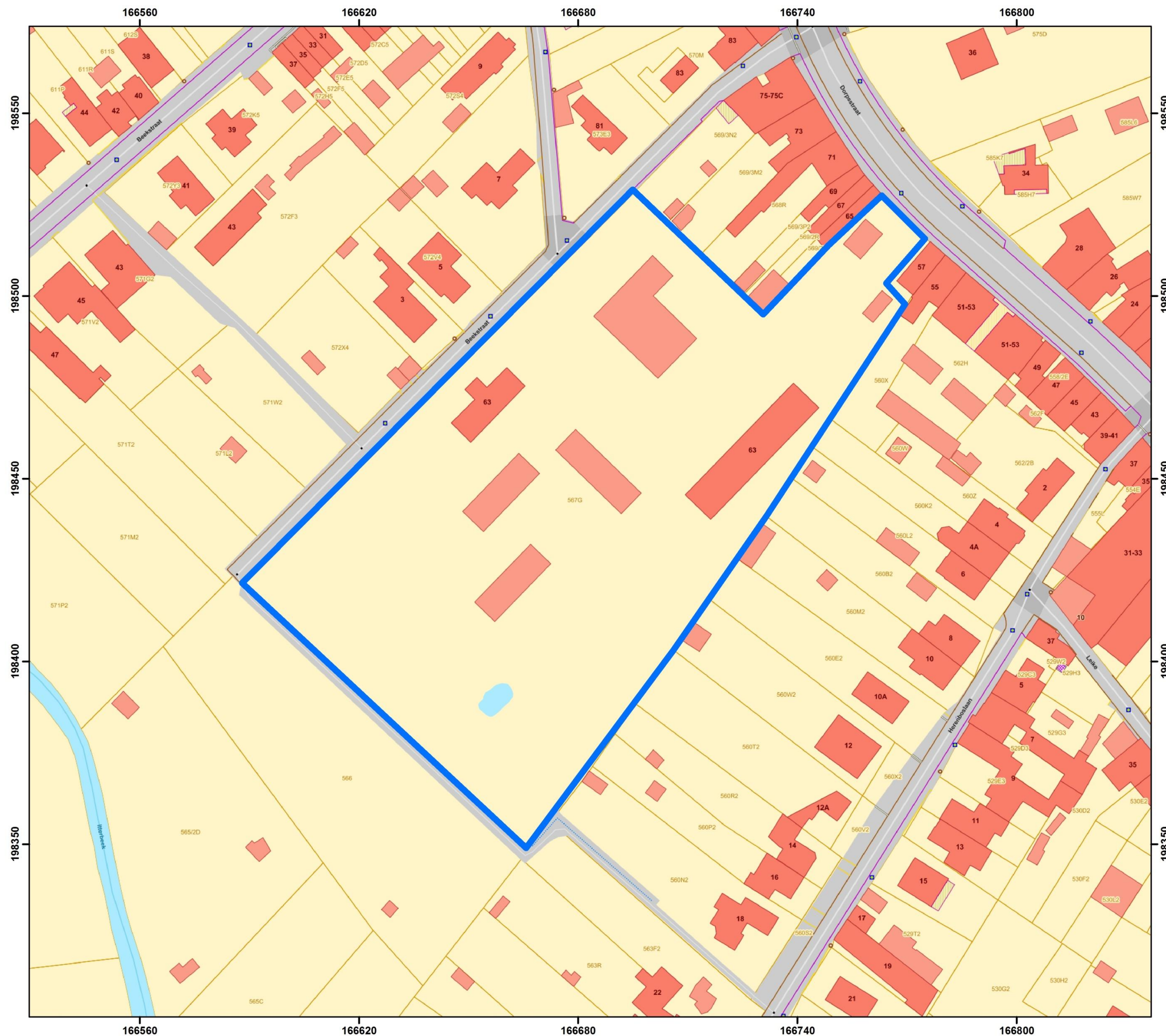
1:1.000 ©AGIV

Legende

 Projectgebied

0 80
Meter

ADEDE
SEARCH & RECOVERY

Koningshooikt - Dorpsstraat

Plannr. 4
Verstoorte zones

2016J152

Digitaal aangemaakt 4/11/2016

1:800

© AGIV

Legende

Projectgebied

Verstoorte Zones

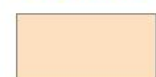
Verstoringsdiepte

1,30m

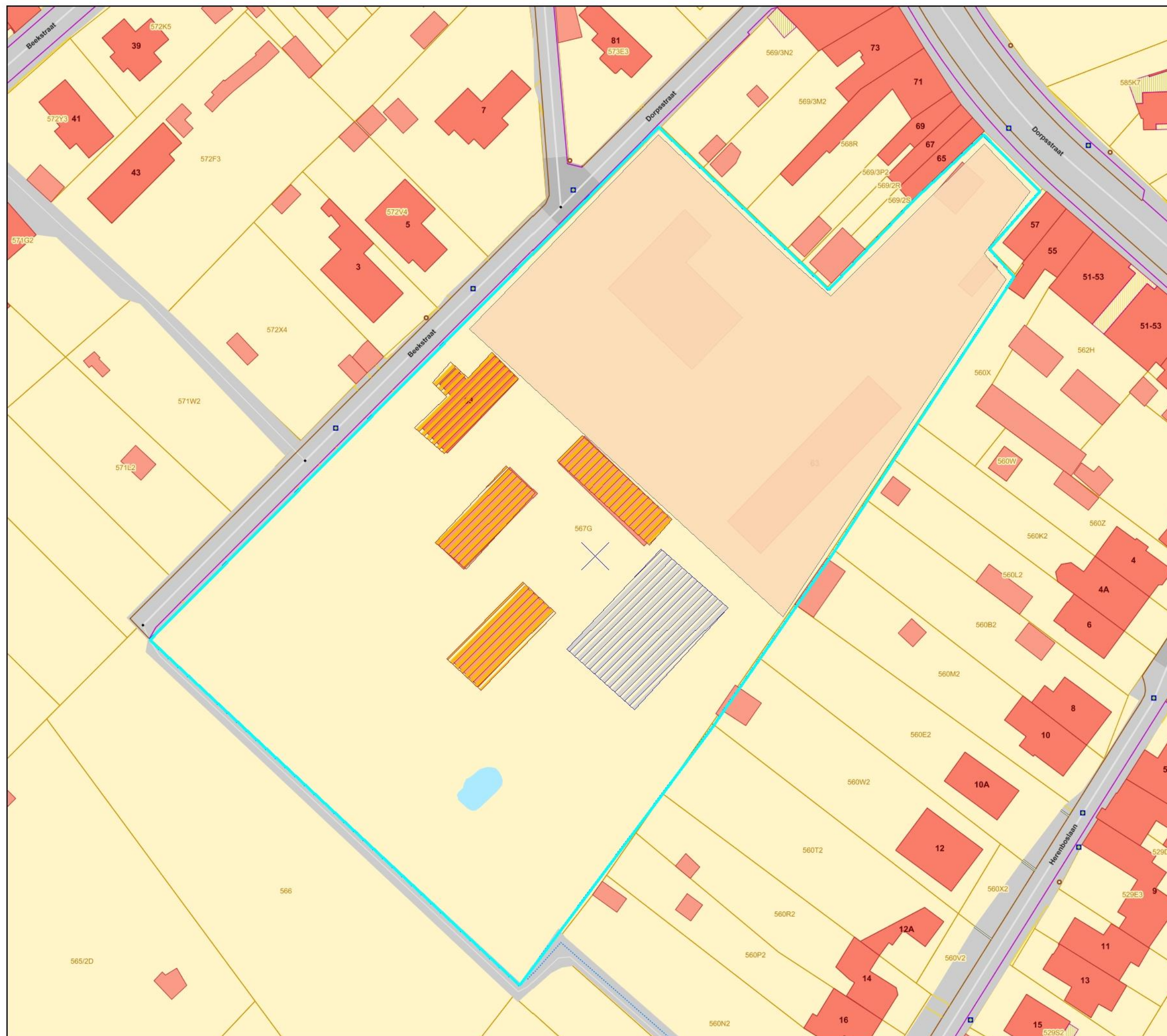
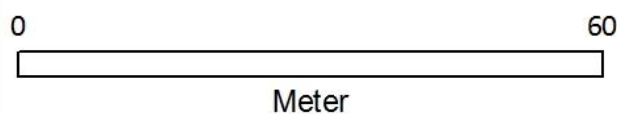

Onbekend

niet van toepassing

N

2 Bureauonderzoek

2.1 Archeologische voorkennis

Binnen het projectgebied werd nog geen voorgaand archeologisch onderzoek uitgevoerd, er zijn echter wel enkele CAI (Centraal Archeologische Inventaris) meldingen in de onmiddellijke omgeving van het projectgebied. Deze zullen uitgebreid besproken worden in §2.4. *Archeologische situering van het onderzoeksgebied*.

2.2 Doel van het onderzoek

GO! Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap is voornemens om het bestaande schoolcomplex te vernieuwen en te centraliseren. Deze afbraak en bijkomstige nieuwbouw vereiste een stedenbouwkundige vergunning. De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt (15420m²) en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones¹, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De bodemingreep bedraagt meer dan 1000m² (1431m²).

Deze archeologische nota heeft tot doel om, door middel van de bestaande archeologische, geografische, geologische en historische bronnen, de mogelijkheid tot het aantreffen van archeologisch waardevolle sites binnen het projectgebied te onderzoeken. Aan de hand van de verzamelde informatie wordt vervolgens een programma van maatregelen opgesteld met het doel de archeologische kennis te bewaren voor de volgende generaties.

Volgende onderzoeksvragen worden in deze archeologienota behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied?
- Zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend binnen of in de omgeving van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde het historisch landgebruik van het onderzoeksgebied?
- Hoe evolueerde de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?

¹ <https://geo.onroerenderfgoed.be/>

- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?
- Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo neen, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op?

2.3 Huidige situatie projectgebied

Het plangebied ligt aan de Dorpsstraat en de Beekstraat in Koningshooikt (Provincie Antwerpen) en bevindt zich deels in woongebied en deels in woonuitbreidingsgebied. Het terrein is volledig omheind door een haag en twee poorten. De hoofdingang ligt aan de Dorpsstraat. De huidige bebouwing is deze van de leefschool Dagpauwoog. Het terrein van deze leefschool is een open, groot en groen domein. De basisschool is gehuisvest in 6 paviljoenen uit 1963. Aangrenzend aan het terrein bevindt zich in het zuidoosten het Vlinderpad (wandel – en fietspad) dat de grens vormt met de achterliggende overstromingsgevoelige weiden. Doorsnedes van de huidige situatie van het onderzoeksgebied zijn niet beschikbaar.

2.4 Beschrijving geplande werken

Het nieuwe schoolgebouw zal de bestaande paviljoenen vervangen. In een eerste fase zullen slechts enkele paviljoenen afgebroken worden waardoor er enkele oude en nieuwe structuren tijdelijk naast elkaar bestaan. In een tweede fase zullen ook de resterende paviljoenen afgebroken worden.

Het nieuwe schoolgebouw zal zich situeren aan de achterkant van het terrein en niet zichtbaar zijn vanuit de Dorpsstraat. Ook worden er twee toegangswegen voorzien die leiden naar het gebouw, een eerste bestemd voor 'traag' verkeer (fietsers en voetgangers) via de Dorpsstraat en een tweede die zijn ingang zal vinden via de Beekstraat bestemd voor gemotoriseerd verkeer.

Het project omvat een vrijstaand schoolgebouw bestaande uit twee bouwlagen en een multifunctioneel paviljoen (het Forum) dat naast het gebouw verder op de site ligt.

De totale oppervlakte van de geplande ingreep bedraagt 1431m² waarvan 1188m² bestemd is voor de inplanting van het hoofdgebouw en 243m² voor het forumgebouw.

De inplanting van het hoofdgebouw bevindt zich in een zone die reeds verstoord is door de aanleg van de voornoemde paviljoenen in 1963. De fundering van dit nieuwe gebouw zal bestaan uit putfunderingen waarbij de betonnen ringen met een aanzet van 3.5m onder het maaiveld zullen worden geplaatst. In het totaal worden er zo 89 putfunderingen geplaatst. Het forumgebouw wordt ingeplant in voorheen onontgonnen gebied.

2.5 Randvoorwaarden

De geplande werken gebeuren in twee fases waarbij het gebruik van de resterende paviljoenen doorlopend in gebruik zal blijven. De opbouw van het hoofdgebouw kan pas plaatsvinden na de sloop van minimum 1 paviljoen. Het is wenselijk eventueel veldonderzoek pas uit te voeren na het bouwvrij maken van de onderzoekszone.

Door de hoge stand van de grondwatertafel is bemaling aangewezen bij eventueel veldonderzoek. Gezien in het noordelijke tot noordoostelijke deel van het onderzoek geen ingrepen plaatsvinden beperkt eventueel onderzoek zich tot de zuidelijke tot zuidwestelijke delen van het onderzoeksgebied.

2.6 Werkwijze

Overzicht geconsulteerde kaarten:

- Onderzoeksgebied:
 - Plan huidige toestand
 - Inplantingsplan geplande toestand
- Geografische/geo (morfo)logische en bodemkundige situering:
 - Topografische kaart
 - Kadasterkaart
 - Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen
 - Tertiair geologische kaart
 - Quartair Geologische kaart
 - Potentiële bodemerosiekaart
 - Bodemgebruikskaart
 - Digitaal terreinmodel regio Gent
- Historische situering:
 - Fricx kaarten, 1712
 - Militaire kaart van Ferraris, 1777
 - Atlas der Buurtwegen, 1841
 - Vandermaelen kaarten, 1846-1854
 - Popp kaarten, 1842-1879
 - Luchtfoto's
- Archeologische situering:
 - Geoportaal Centraal Archeologische Inventaris

Koningshooikt - Dorpsstraat

Plannr. 5
Inplantingsplan bestaande toestand

2016J152

Digitaal aangemaakt 4/11/2016

1:700

© AGIV
© GO!

Legende

 Projectgebied

0 50
Meter

Koningshooikt - Dorpsstraat

Plannr. 6
Inplantingsplan geplande toestand

2016J152

Digitaal aangemaakt 4/11/2016

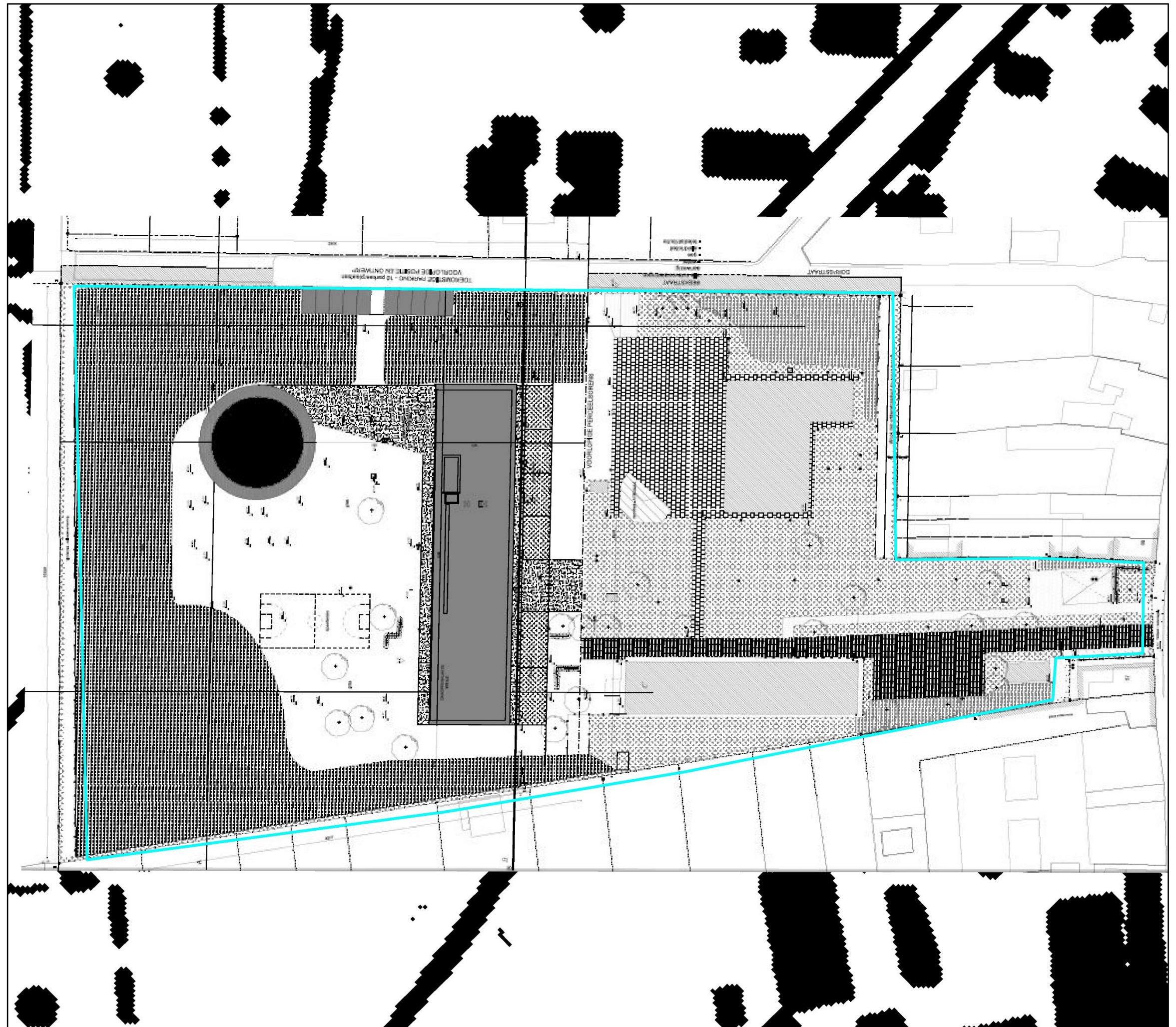
1:700 © AGIV
© GO!

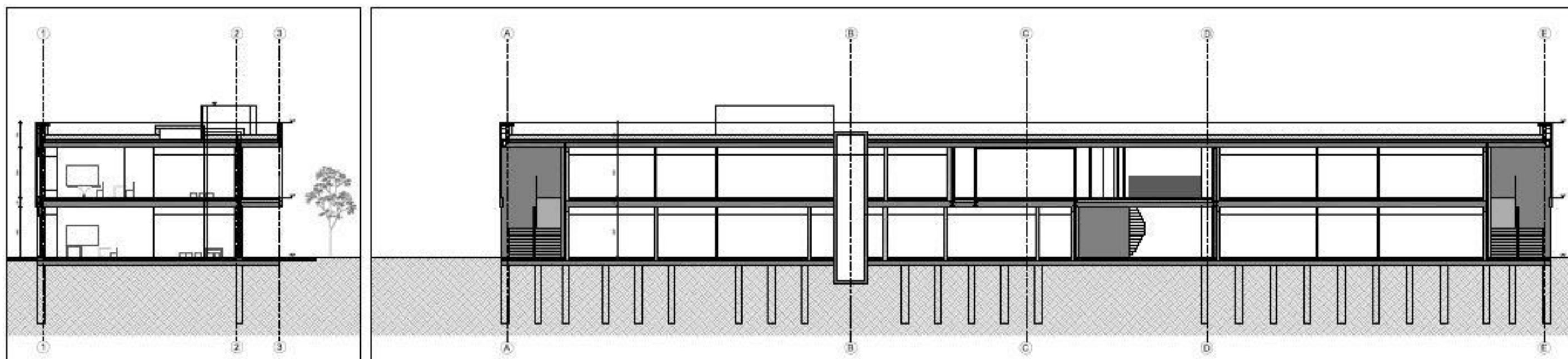
Legende

 Projectgebied

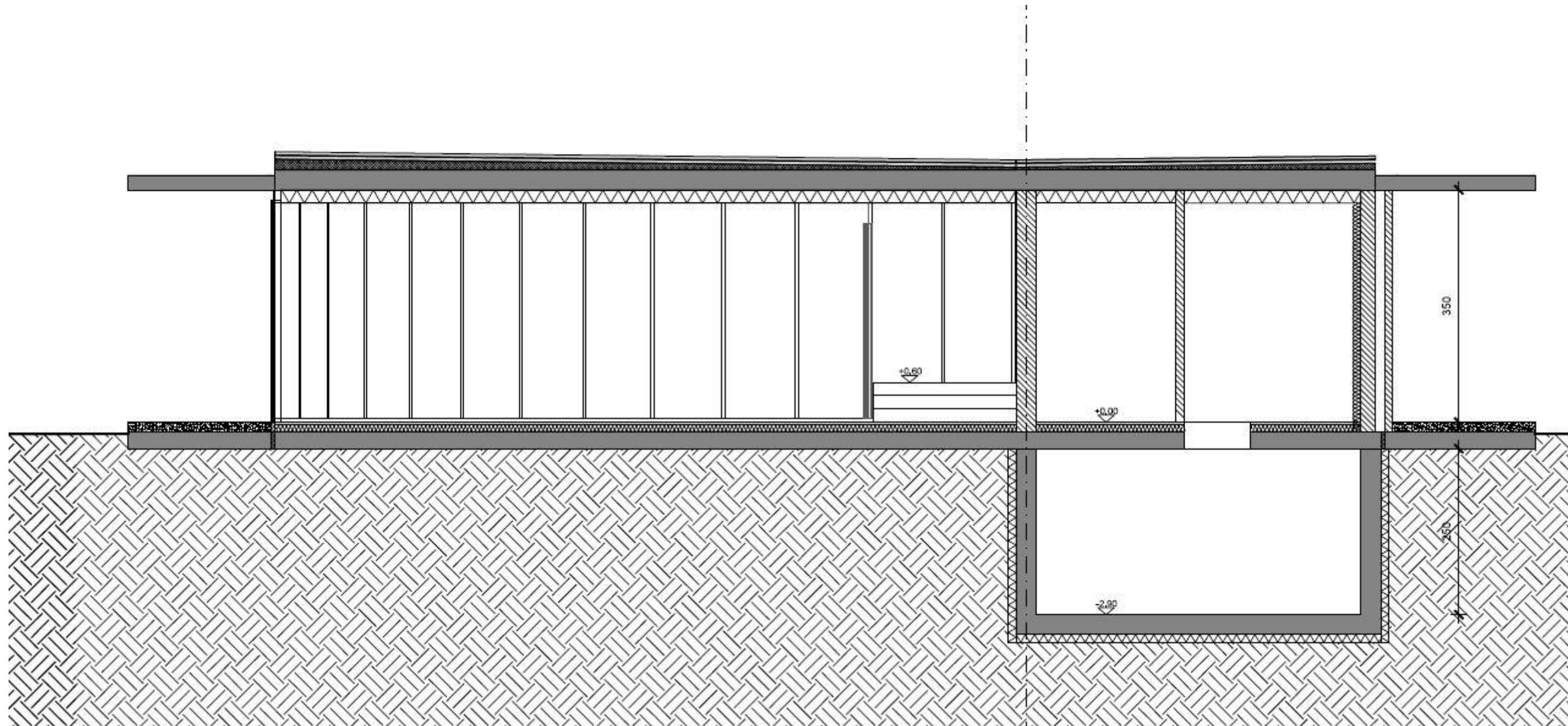

0 50
Meter

Figuur 1. Doorsnedes geplande bouwwerken (hoofdgebouw)

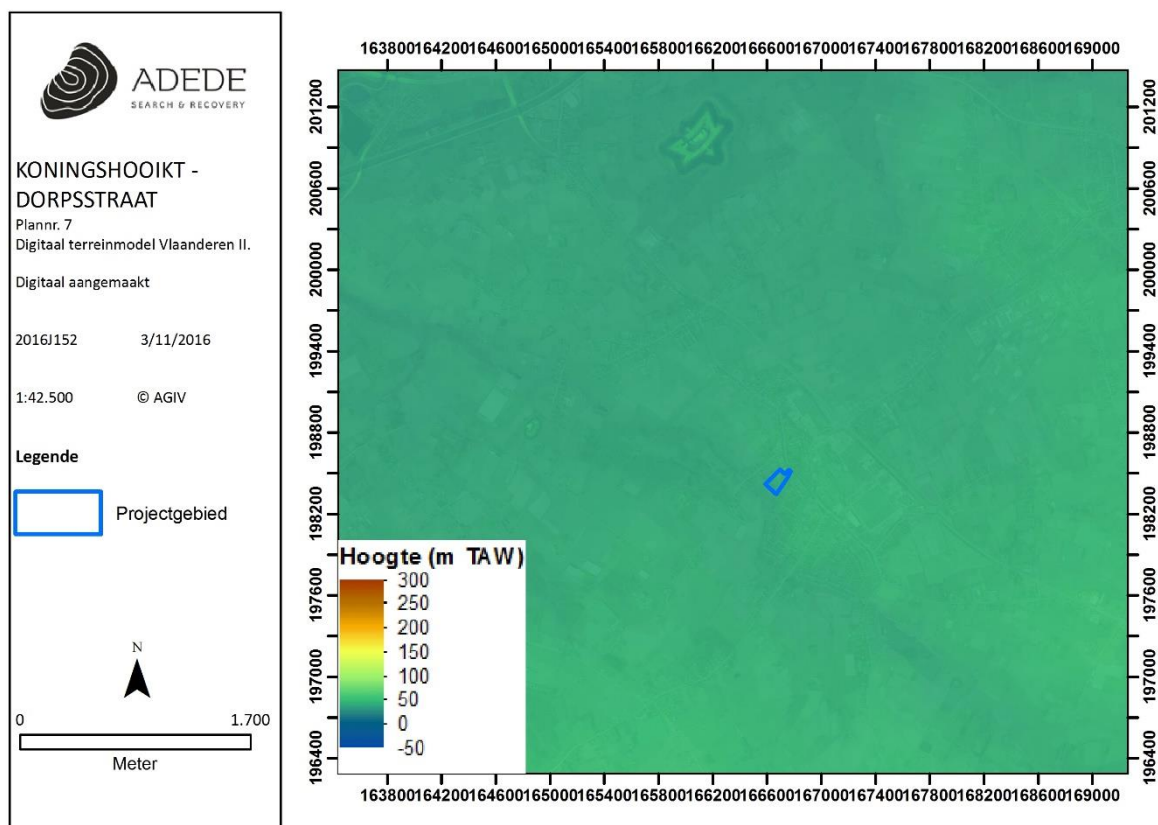

Figuur 2. Doorsnedes geplande bouwwerken (forum).

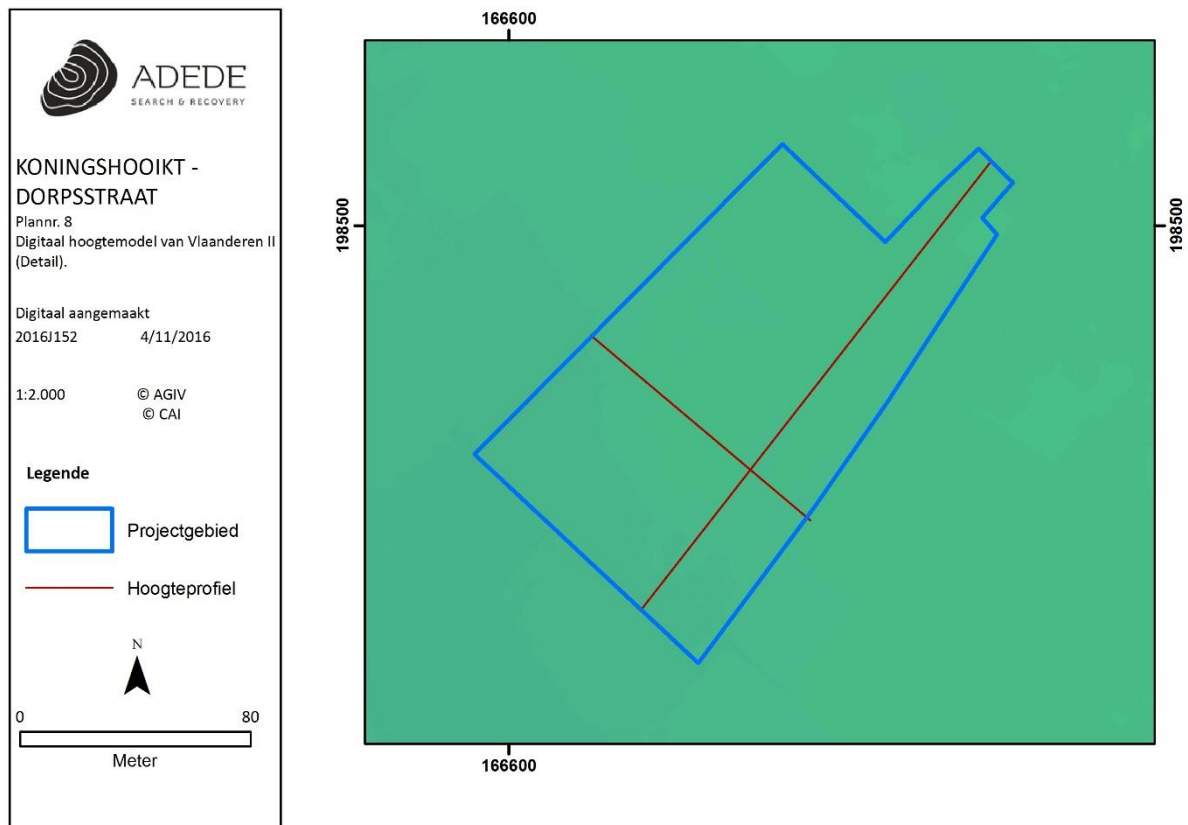
3 Assessmentrapport

3.1 Landschappelijke situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied is gesitueerd tussen de Dorpsstraat en de Beekstraat te Koningshooikt. Dit dorp in de provincie Antwerpen is sinds 1977 een deelgemeente van Lier. Lier zelf is gelegen aan de samenloop van de Grote en de Kleine Nete, stroomafwaarts vanaf Lier bevindt zich de Benedennete. Koningshooikt, en meer specifiek het onderzoeksgebied, is gesitueerd binnen het Netebekken, meer bepaald in het deelbekken Beneden Nete.

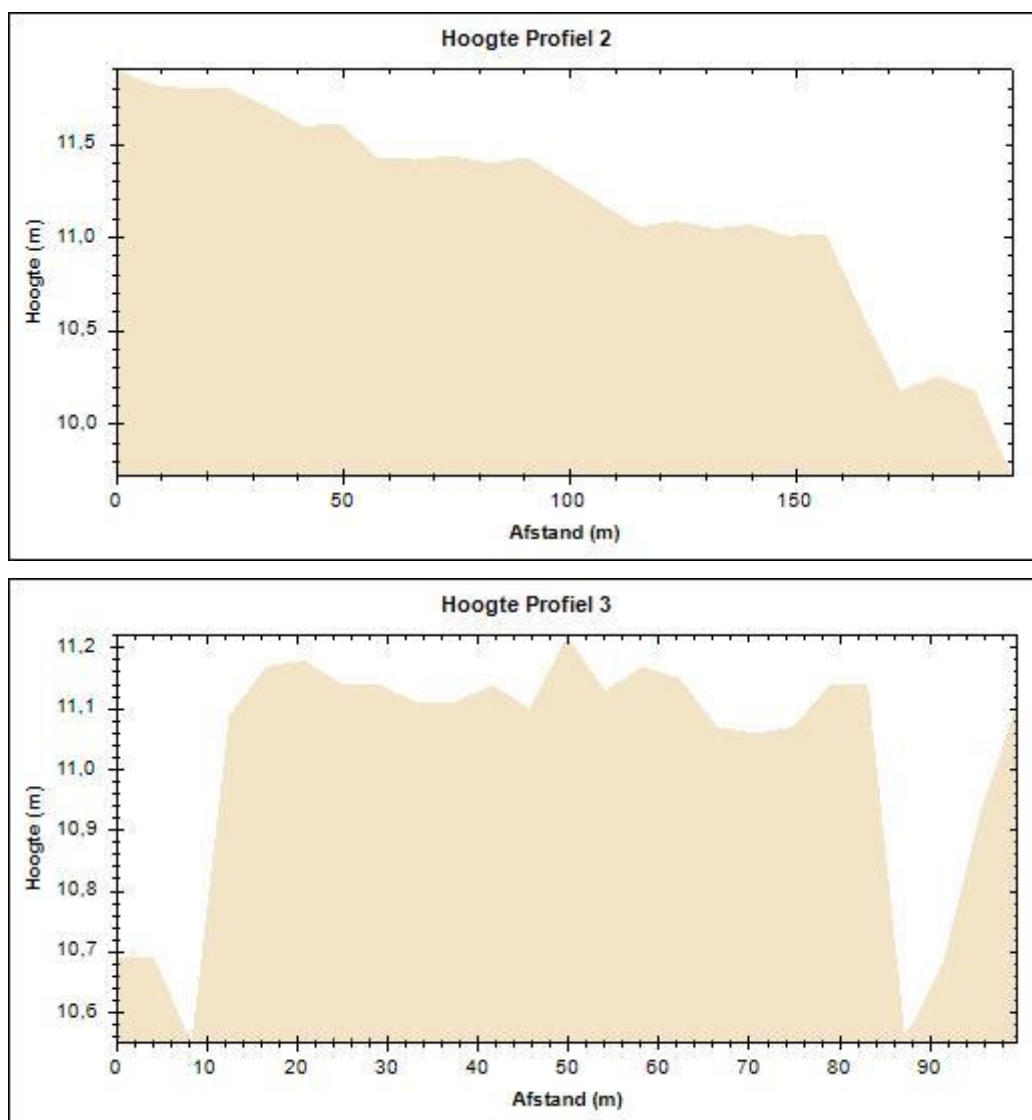

Figuur 3. Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II

Figuur 4. Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II (detail)

Het onderzoeksgebied ligt op een hoogte van tussen de 9,7m en 11,7m TAW. Een lichte helling is waar te nemen van noordoost naar zuidwest met een verval van 2m over het volledige onderzoeksgebied. In het westen van het onderzoeksgebied is een smalle depressie, van ongeveer 1m, in het onderzoeksgebied terug te vinden.

Figuur 5. Hoogteprofiel NO-ZW en hoogteprofiel W-O.

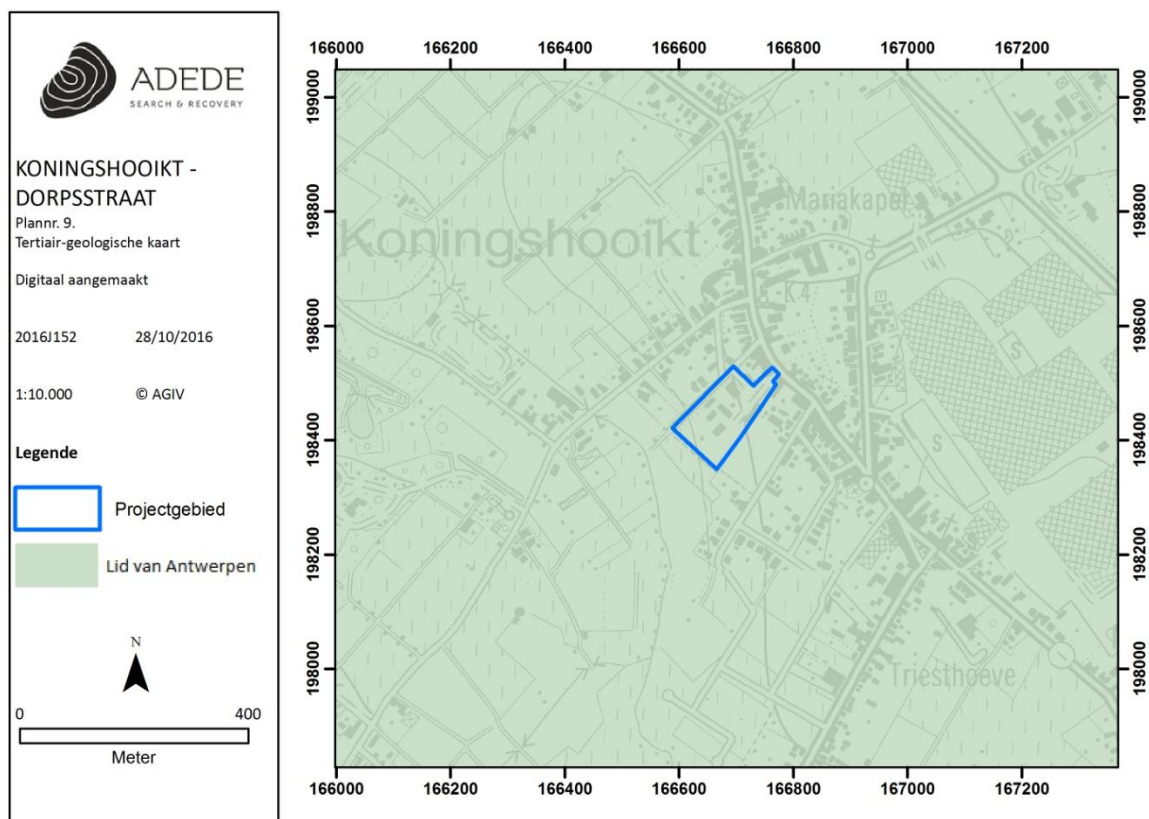
3.2 Geologische en bodemkundige situering van het onderzoeksgebied

3.2.1 Tertiair geologisch

Het tertiair dateert tussen 65 miljoen jaar geleden en 1,6 miljoen jaar. Het tertiair kan worden onderverdeeld in het paleoceen, eoceen, oligoceen, mioceen, en het plioceen. Tijdens bijna het volledige tertiair, met enkel onderbrekingen in het mioceen, werden gesteenten afgezet in België. De afzettingen die tijdens deze periode werden gevormd vormt het substraat van Vlaanderen².

² Gullenops F. & Broothaers L. (1996) *Overzicht van de geologie van Vlaanderen*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Het projectgebied is gelegen op het lid van Antwerpen. Het lid van Antwerpen is onderdeel van de formatie van Berchem die verder nog bestaat uit de leden van Kiel en Edegem. Het is een zwartgroene fijnzandige afzetting, sterk klei- en glauconiethoudend met glimmers, schelpen en soms grof zand en beenderresten. De formatie van Berchem behoort tot het late deel van het Mioceen. De volledige afzetting heeft een dikte van 10 tot 15 meter³.

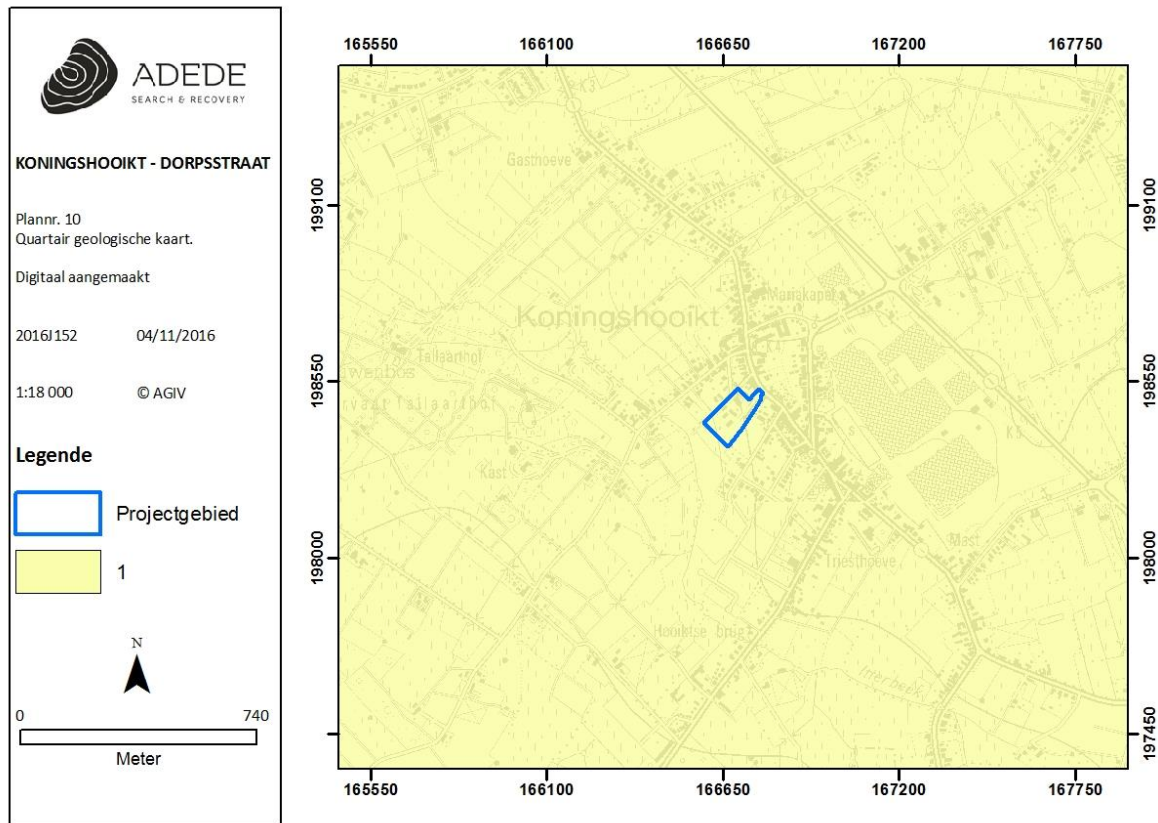
Figuur 6. Onderzoeksgebied op de tertiair-geologische kaart.

3.2.2 Quartair geologisch

Het quartair begon zo'n 1.7 miljoen jaar geleden en kan worden onderverdeeld in het pleistoceen en het holoceen. Door het vormen van bergen, ijskappen op Antarctica, en het in het algemeen verhogen van de continenten koelde de aarde af. Dit leidde tot klimaatschommelingen. In België kon het jaargemiddelde soms met 15 graden dalen. Er ontstond een cyclisch klimaat waar glacialen en

³ Schiltz M., Vandenberghe N. & Gullentops F. (1993) Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 16, Lier 1:50.000. Brussel: Geologische Dienst.

interglacialen elkaar afwisselden. Het laatste glaciaal dateert van zo'n 10.000 jaar geleden waardoor we ons nu in een interglaciaal, genaamd het holoceen, bevinden⁴.

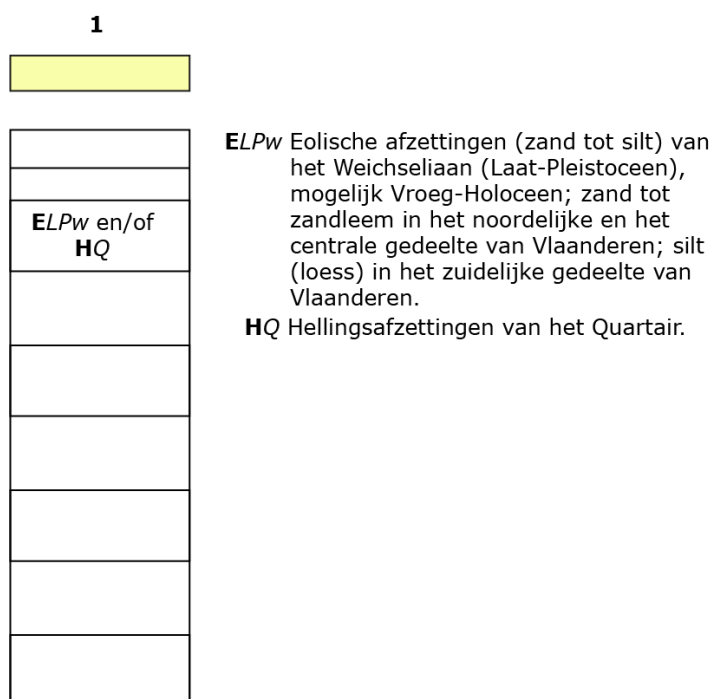

Figuur 7. Onderzoekgebied op de Quartair-geologische kaart.

Het onderzoekgebied bevindt zich in de lithofacie type 1. Dit type bestaat uit de volgende pleistocene sequentie zonder holocene of tardiglaciale afzettingen:

- ELPw: eolische afzettingen uit het Weichseliaan (zand – silt) of HQ: hellingsafzettingen uit het quartair.

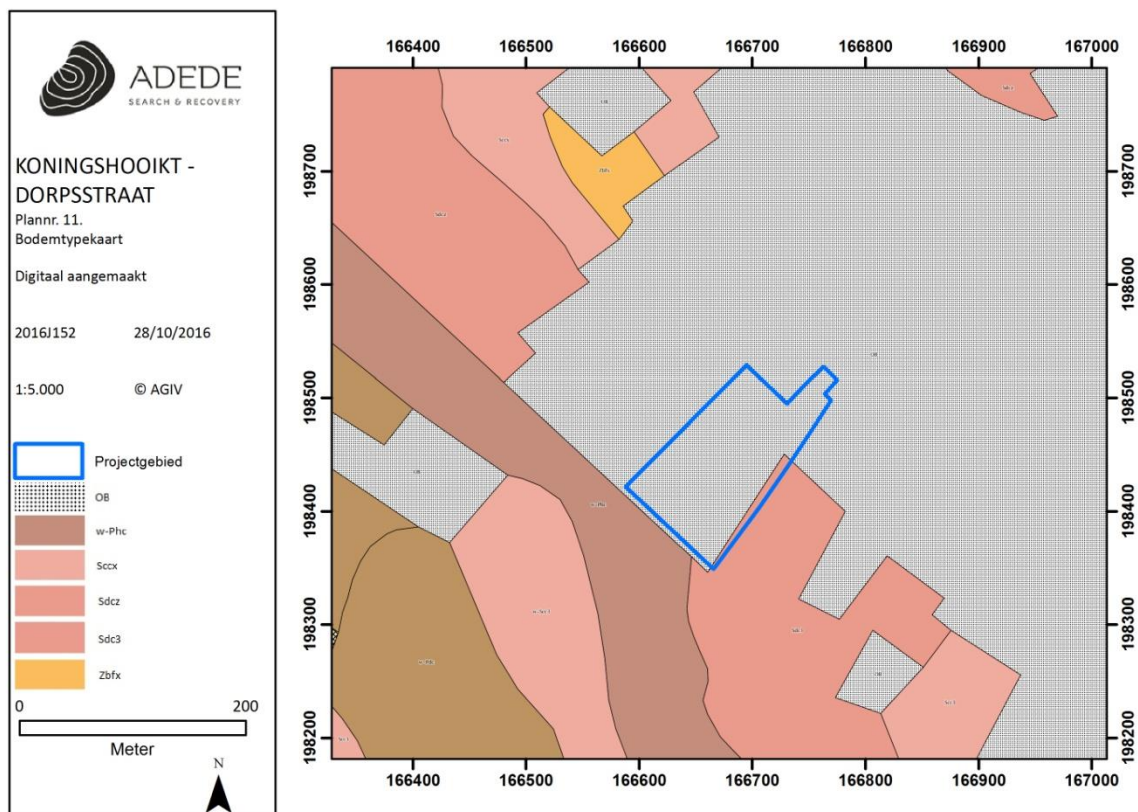
⁴ Gullenops F. & Broothaers L. (1996) *Overzicht van de geologie van Vlaanderen*. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Figuur 8. Quartaire lithofacies type 1

3.2.3 Bodem

Op de bodemkaart staat het grootste deel van het projectgebied weergegeven als een “OB” bodem. Het betreft hier bodems die ingrijpend zijn gewijzigd door de mens.

Figuur 9. Onderzoeksgebied op de bodemtypekaart.

Enkele omliggende bodemtypes kunnen echter wel besproken worden.⁵

1. w-Phc: natte licht-zandleemgronden met verbrokkelde textuur B horizont met relatief hoge ligging. Op geringe of matige diepte (20-125 cm) start een zandsubstraat. In de Zandstreek zijn deze bodems hydromorf en tijdelijk natte stuwwatergronden. De bouwvoor is 20-30 cm dik en heeft een bruingrijs of grijsbruine kleur. De B-horizont komt voor tussen de 40-70 cm en is sterk gevlekt en verbrokken. Roestverschijnselen zijn zichtbaar vanaf 20 cm. Door de natte zomers en droge winters zijn deze bodems wisselvallige akkergronden. Ze worden dan ook vooral als weide gebruikt.
2. Sccx: matig droge lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont op groenachtig materiaal. De bouwvoor is donker grijsbruin en heeft een dikte van 25-30 cm. Vanaf 40-100 cm start de Bt-horizont die bruin tot geelbruin is en bleekbruine zandige strepen en vlekken kan vertonen. Gleyverschijnselen kunnen optreden vanaf 60-90 cm. De overgangshorizont is en grijzer en bevat roodbruine ijzerconcreties en bruine kleihoudende

⁵ Baeyens L. (1976). Verklarende tekst bij de bodemkaart van België: Lier 44W. Brussel: Instituut tot aanmoediging van het wetenschappelijk onderzoek in Nijverheid en Landbouw.

brokken. Ondanks iets te droog in de zomer, is deze bodem zeer geschikt voor zomergranen en aardappelen, maar niet voor weiland. Ook maïs wordt hierop verbouwd.

3. Sdcz: matig natte lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De sedimenten worden grover in de diepte. Deze bodems hebben een grijsbruine bouwvoor en zijn ongeveer 25 cm dik. De Ap-horizont ligt meestal op een bruinachtige overgangshorizont. De verbrokkelde B-horizont is meestal sterk aangetast en start op 60-80 cm. Deze kan ijzerconcreties bevatten bij het prepodzolstadium. Roestverschijnselen zijn zichtbaar vanaf 40-60 cm. Deze goede zandgronden zijn geschikt voor alle zomerteelt. Naast weide wordt veel maïs verbouwd en grove groenteteelt.
4. Sdc3: matig natte lemig zandbodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De sedimenten worden grover in de diepte. Deze bodems hebben een grijsbruine bouwvoor en zijn ongeveer 25 cm dik. De Ap-horizont ligt meestal op een bruinachtige overgangshorizont. De verbrokkelde B-horizont is meestal sterk aangetast en start op 60-80 cm. Deze kan ijzerconcreties bevatten bij het prepodzolstadium. Roestverschijnselen zijn zichtbaar vanaf 40-60 cm. Deze goede zandgronden zijn geschikt voor alle zomerteelt. Naast weide wordt veel maïs verbouwd en grove groenteteelt.
5. Zbfx: droge zandbodem met weinig duidelijke ijzer en/of humus B horizont op groenachtig materiaal. De A-horizont heeft een donker grijsbruine kleur en bevat veel afgeloogde korrels. De C-horizont is tussen 90-125 cm gegleyificeerd en kan kleibandjes bevatten. Aangezien de bodem droog is, is deze weinig geschikt voor akker- of tuinbouw tenzij met kunstmatige bevoeiing.

Sonderingsverslag

Het sonderingsverslag helpt ons een inzicht te verwerven in de bodem. In de eerste plaats wordt hiermee de draagkracht van de bodem bepaald, maar ook naar archeologisch onderzoek kan aan de hand van deze sonderingen een inschatting gemaakt worden.

Onder het maaiveld vinden we ter hoogte van SS02 (punt SS02 ligt net naast het inplantingsgebied van het hoofdgebouw) dicht gepakt zand met mogelijk puin tot op een peil van -1,3m onder het maaiveld met daaronder leemhoudend zand tot op een diepte van 5.6m onder het maaiveld. Ter hoogte van SS01 (inplantingsgebied van het forum) ontbreekt deze laag en merkt men direct leemhoudend zand tot op 5m diepte onder het maaiveld. Vermoedelijk gaat het om een puinpakket dat voorkomt onder het basketbalveld en de speelplaats. Net naast SS02 werd een peilbuismeting (P3) gedaan naar de stand van de grondwatertafel. De grondwatertafel is daar bepaald op 1.76m onder het maaiveld en dit

op 30/08/2016. Op de plaats waar het forumgebouw gebouwd zal worden, bedraagt dit 1.26m onder het maaiveld (P1 op 30/08/2016).

Sondering S1 (inplantingsgebied hoofdgebouw. bevestigt de aanwezigheid van leemhoudend zand, en dit tot op een diepte van 5m onder het maaiveld.

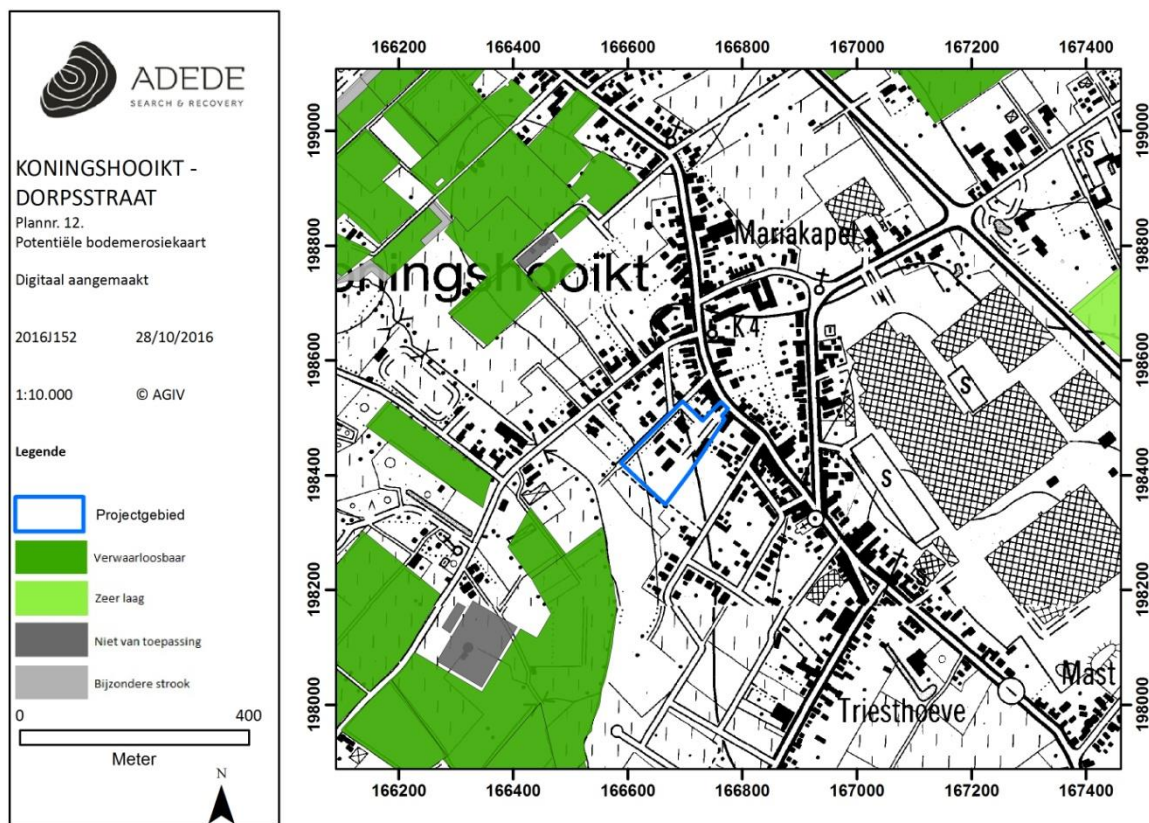
Als laatste raadt het sonderingsverslag aan te werken met valse putten (fundering op putten) met aanzet op een diepte van 3.5m onder het maaiveld.

Bodemerosiekaart

Het plangebied is niet gekarteerd op de bodemerosiekaart. Aan de hand van omliggende percelen in nabije en ruimere omgeving kan met grote zekerheid aangenomen worden dat de erosie verwaarloosbaar of zeer laag is.

Erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten

De erosiegevoeligheidskaart van de Vlaamse gemeenten onderschrijft deze verwachting. De gemeente Lier wordt hier weergegeven als zeer weinig erosiegevoelig. Beide kaarten geven aan dat er weinig gevaar bestaat dat de bodemopbouw door natuurlijke processen zal eroderen.

Figuur 10. Onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart.

3.3 Historische situering van het onderzoeksgebied

3.3.1 Algemene historische situering

Over de aanwezigheid van nederzettingen in de Romeinse tijd zijn in de buurt slechts enkele bewijzen gevonden, meer bepaald in Kessel. In de Paul Krugerstraat in Lier werden ook enkele Gallo-Romeinse munten aangetroffen.⁶ De oorsprong van Lier en haar omgeving gaat met enige onzekerheid terug tot de 8ste eeuw. De legende wil dat de stad zelf gesticht werd door de Heilige Gommarus die in 760 een kapel bouwde op een verhoging in een drassig laaglandschap. In 870 wordt Lier en haar omgeving reeds vermeld bij de splitsing van het Rijk van Lothar als “Ledi in Brabantia ad Netam fluvium”, ofte “Lier in Brabant aan de rivier de Nete”.⁷ Er bestaat onenigheid onder toponymici over de betekenis van de oude benaming “Ledi”, de een verwijst naar het landschap terwijl de andere verwijst naar een

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Lier, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745> (geraadpleegd op 27 september 2016).

⁷A. Bergmann, J. De Weert, *Geschiedenis der stad Lier*, E.J. Van Mol., 1873, p. 18.

eigenaam.⁸ In de vroege middeleeuwen werd het gebied geteisterd door invallen van de Noormannen, ook Lier en omgeving moest er door haar bereikbaarheid via de Nete aan geloven. Deze invallen werden gestopt toen keizer Arnold in 891 de Noormannen versloeg bij de Slag van Leuven.⁹

De steden Lier en Mechelen en hun grondgebied werden uitdrukkelijk vermeld in de overdracht van het hertogdom aan Karel de Kale. Brabant werd in 1076 overgedragen aan Godfried IV, graaf van Bouillon, beter bekend als Godfried van Bouillon.¹⁰ De eerste vermelding van de titel 'hertog van Brabant' kwam er toen het hertogdom in handen kwam van Godfried II. De titel 'hertog van Lotharingen' werd nu slechts als eretitel gebruikt. Tijdens de heerschappij van diens opvolger, Godfried III, kregen de inwoners van Lier en de nabijgelegen dorpen, waaronder ook Hooikt, hun vrijheden. Dit betekende dat de vrijheid van Lier vrij was van een hele resem aan heffingen door de hertog. In de slotjaren van de 12de eeuw kreeg Lier de titel 'stad' van hertog Hendrik I.¹¹ In het midden van de 13de eeuw werd het omliggend grondgebied onlosmakelijk gekoppeld aan de stad. Er werd een magistraat ingericht en er werden grachten aangelegd ter bescherming van de stad. In 1261 sloten verschillende Brabantse steden een verbond, in datzelfde jaar verscheen de eerste zegel van de vrijheid van Lier.¹² In de 14de en 15de eeuw werd de lakennijverheid in de stad beschermd tegen concurrenten uit andere steden. 'Vreemde' arbeiders met enige expertise van de lakenverwerking werden uit de stad gebannen door toedoen van hertog Anthonis.¹³ De stad kende onder de bescherming van de hertogen een ongeziene bloei op vlak van nijverheid en groei. De omwalling werd afgewerkt met stadspoorten en uitkijktorens. De stad werd echter getroffen door verscheidene lepra- en pestepidemieën. Naar het einde van de 15de eeuw waren deze ziektes tijdelijk verdwenen en in 1496 had Lier zelfs de eer om het huwelijk tussen Philips de Schone en Johanna 'De waanzinnige' van Castilië te laten plaatsvinden in de stad.¹⁴ Het is ook in deze periode dat de bossen ten zuidwesten van Lier, het Waverwoud, geschonken werden door de Familie van Wezemaal aan de hertogen van Bourgondië. Deze bossen kwamen met andere woorden in eigendom van de kroon, dit verklaart waarschijnlijk waarom ze later 'Koningsbossen', 'Herenbossen' of gewoon 'Konings' genoemd werden. Aan de rand van het bos ontstond een gehucht zonder eigen kapel en/of bestuurscentrum.¹⁵ De bewoners hielden zich bezig met het kappen van hout en het rijkelijk beplanten van de vruchtbare akkers die rond de bossen lagen. De lakennijverheid in de stad zou vanaf het laatste kwart echter gedeeltelijk aan belang verliezen in Lier en omstreken. De stadsontwikkeling viel bijgevolg enigszins stil, dit werd nog versterkt door de

⁸A. Bergmann, *J. De Weert*, op. cit., p. 9.

⁹A. Bergmann, *J. De Weert*, op. cit., p. 17.

¹⁰A. Bergmann, *J. De Weert*, op. cit., p. 19.

¹¹A. Bergmann, *J. De Weert*, op. cit., p. 29.

¹²A. Bergmann, *J. De Weert*, op. cit., p. 62.

¹³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: *Lier, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745> (geraadpleegd op 27 september 2016).

¹⁴A. Bergmann, *J. De Weert*, op. cit., p. 162.

¹⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: *Koningshooikt, Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120746> (geraadpleegd op 27 september 2016).

godsdiensoorlogen in de tweede helft van de 16de die grote delen van de Zuidelijke Nederlanden quasi in as zouden leggen.¹⁶

In de 16de eeuw en 17de eeuw zien we een herstel dankzij aartshertogen Albrecht en Isabella op bestuurlijk en religieus vlak. Zo zouden verscheidene kloosterorden zich in de stad komen vestigen bovenop de bestaande ordes.¹⁷ Op economisch vlak verbeterde de situatie grondig, de komst van een veemarkt en de intrede van verschillende nijverheden, waaronder het brouwen van bier.¹⁸ Ook onder het Oostenrijks bewind (1713-1792) zette de bloei zich verder, zij het in mindere mate. Er werden verschillende grote openbare werken uitgevoerd zoals de verbetering van land- en waterwegen. Verder werd in 1740 gestart met de bouw van een nieuw stadhuis.¹⁹ Lier groeide ook uit tot een vroeg-industrieel centrum met het ontstaan van verschillende textielmanufacturen, met op kop de fabriek van De Heyder.²⁰

Het begin van de 18^e eeuw luidde een woelige periode in met de bezetting van de Fransen. Vele godshuizen en de gebouwen van de religieuze orden werden aangeslagen en verkocht als nationaal goed. Onder het Verenigd koninkrijk der Nederlanden kreeg Lier een intellectueel karakter door de stichting van verschillende scholen.²¹ Ondanks de industriële revolutie in Europa, was er geen grote groei in de nijverheid. Na de Belgische onafhankelijkheid (1830) stortte door gebrek aan afzetmarkten de textielnijverheid in. Wat volgde was het ontstaan van kleine bedrijven die zich specialiseerden in kant, instrumentenbouw en schoenmakerij.²²

In de 19^e eeuw werd de stad verder uitgebreid door de aanleg van grote invalswegen en spoorlijnen en het kanaliseren van de Kleine Nete. Bebouwing bleef niet langer beperkt binnen de stadsmuren, maar ook erbuiten. Dit kwam vooral tot uiting in lintbebouwing langs de nieuwe toegangswegen.²³ Door overstromingsgevaar werden de vlieten gedempt en ook de wind- en watermolens verdwenen uit het straatbeeld door de komst van stoommolens.²⁴ Koningshooikt was in deze periode een kleine gemeente, voornamelijk toegespitst op de productie van aardappelen, vlas en vee.²⁵

¹⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Lier, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745> (geraadpleegd op 27 september 2016).

¹⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Lier, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745> (geraadpleegd op 27 september 2016).

¹⁸ A. Bergmann, J. De Weert, op. cit., p. 344.

¹⁹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Lier, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

²⁰ A. Bergmann, J. De Weert, op. cit., p. 345.

²¹ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Lier, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

²² Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Lier, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

²³ A. Bergmann, J. De Weert, op. cit., p. 585.

²⁴ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Lier, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

²⁵ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Koningshooikt, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120746> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

De Eerste Wereldoorlog richtte zware vernielingen aan waarbij in Lier meer dan 700 huizen vernietigd werden.²⁶ Ook Koningshooikt werd zwaar getroffen door de aanwezigheid van een fort en een schans. Deze waren onderdeel van militaire verdedigingswerken van ca. 1908. Tijdens de Tweede wereldoorlog was de schade minder groot. In 1939 werd een anti-tankhindernis aangelegd bestaande uit een muur met metalen cointet elementen, bunkers en anti-tankcentra. Deze lijn werd de KW-lijn genoemd en vormde de verbinding tussen de stellingen van Antwerpen, Waver en Namen.²⁷

De dorpskern van Koningshooikt bestaat vooral uit rijhuizen uit de tweede helft van de 19^e eeuw. Vanaf 1950 breidde het dorp zich uit met verspreide bewoning van alleenstaande huizen, kleine hoeves en landbouwbedrijven rondom het centrum.²⁸

3.3.2 Historisch kaartmateriaal

Historisch kaartmateriaal is een belangrijke bron van informatie om te achterhalen wat het grondgebruik en de eventuele bebouwingsgeschiedenis van een bepaald gebied is. Voor stedelijke omgevingen zijn reeds bruikbare stadsgezichten en kaarten voorhanden vanaf de 16de eeuw. Voor het onderzoeksgebied zelf zijn echter pas relevante kaarten voorhanden uit de vroege 18de eeuw. Vanaf de 19de eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kaarten.

3.3.2.1 *Cartes des Pays-Bas, Fricx (1712)*

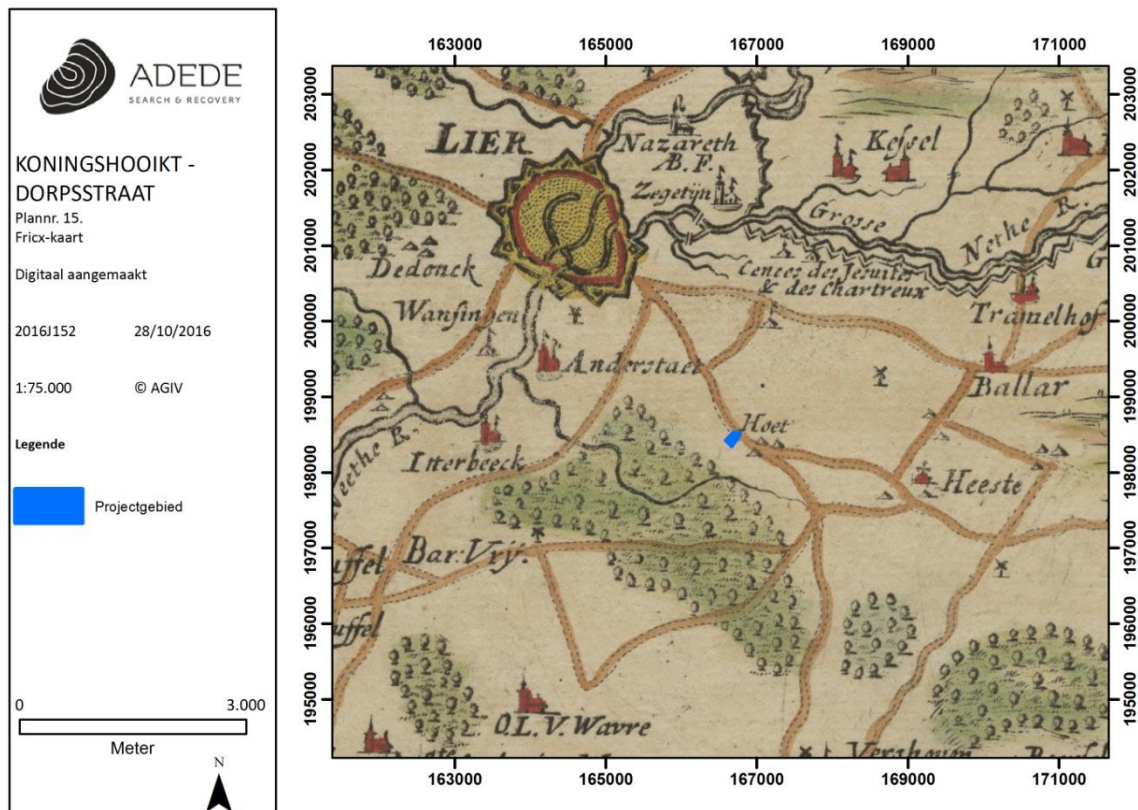
Eugène-Henri Fricx (1644-1730) was de grondlegger van een belangrijke dynastie van 18de -eeuwse drukkers in Brussel. Hij werd in 1689 tot *Imprimeur de sa Majesté*, Koninklijke drukker, benoemd door de privé-raad van de Spaanse koning. Zijn bekendste kaarten zijn de *Cartes des Pays-Bas* uit 1712. Dit is een atlas in twee delen, met een geheel van topografische kaarten van de Nederlanden en een bundel van stadsplannen opgemaakt tijdens belegeringen en veldslagen. De atlas werd aangemaakt als illustratie waarom Fricx het koninklijk privilege voor het drukken van de officiële regeringsdocumenten moest behouden. De privé-raad verleende hem dan uiteindelijk ook dit privilege voor zijn hele leven²⁹. Op onderstaand fragment van de kaarten der Nederlanden van Fricx is duidelijk te zien dat enkel stadskernen, wegen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kastelen, etc. werden weergegeven. Het ontbreken van bebouwing op deze kaart betekent dus niet per definitie dat er geen gebouwen stonden. Burgerlijke architectuur kreeg op deze kaarten immers zeer weinig aandacht. Het georefereren van dergelijke kaarten is doordat zij niet schaalvast zijn vrijwel onmogelijk.

²⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Lier, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

²⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Koningshooikt, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120746> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

²⁸ Agentschap Onroerend Erfgoed 2016: Koningshooikt, *Inventaris Onroerend Erfgoed* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120746> (geraadpleegd op 12 oktober 2016).

²⁹ http://belgica.kbr.be/nl/coll/cpl163204_nl.html

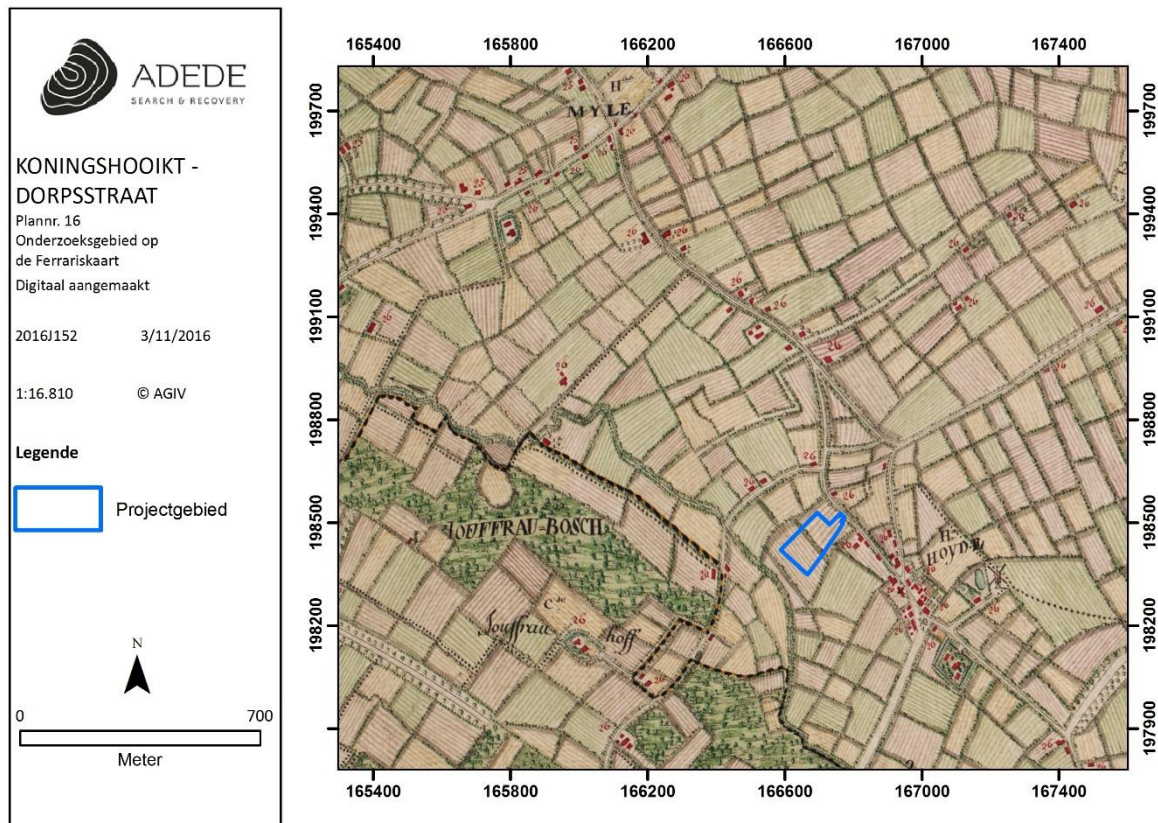
Figuur 11. Onderzoeksgebied op Fricx-kaart.

Op dit fragment uit de kaarten der Nederlanden van Fricx is te zien dat het onderzoeksgebied zich bevindt langs een weg die vertrok ter hoogte van Lier in zuidoostelijke richting. Vlakbij ligt het gehucht *Hoet*, indien er bebouwing zou aanwezig geweest zijn, lag het onderzoeksgebied op de rand van dit gehucht. Ten zuiden is een bos te zien. Op de kaart wordt ook de versterkte stad Lier getoond in het noordoosten.

3.3.2.2 Militaire Ferraris kaarten (1771-1778)

In opdracht van Keizerin Maria-Theresia en Keizer Jozef II werden de Oostenrijkse Nederlanden voor het eerst grootschalig en systematisch topografisch gekarteerd. 275 uiterst gedetailleerde topografische kaarten werden geklasseerd volgens bundels en vergezeld van een beschrijvende tekst. Dit alles gebeurde onder leiding van generaal Joseph-Jean-François Graaf de Ferraris (1726-1814). Het resultaat was een Kabinetskaart in drie exemplaren. Het exemplaar, bestemd voor de Oostenrijkse

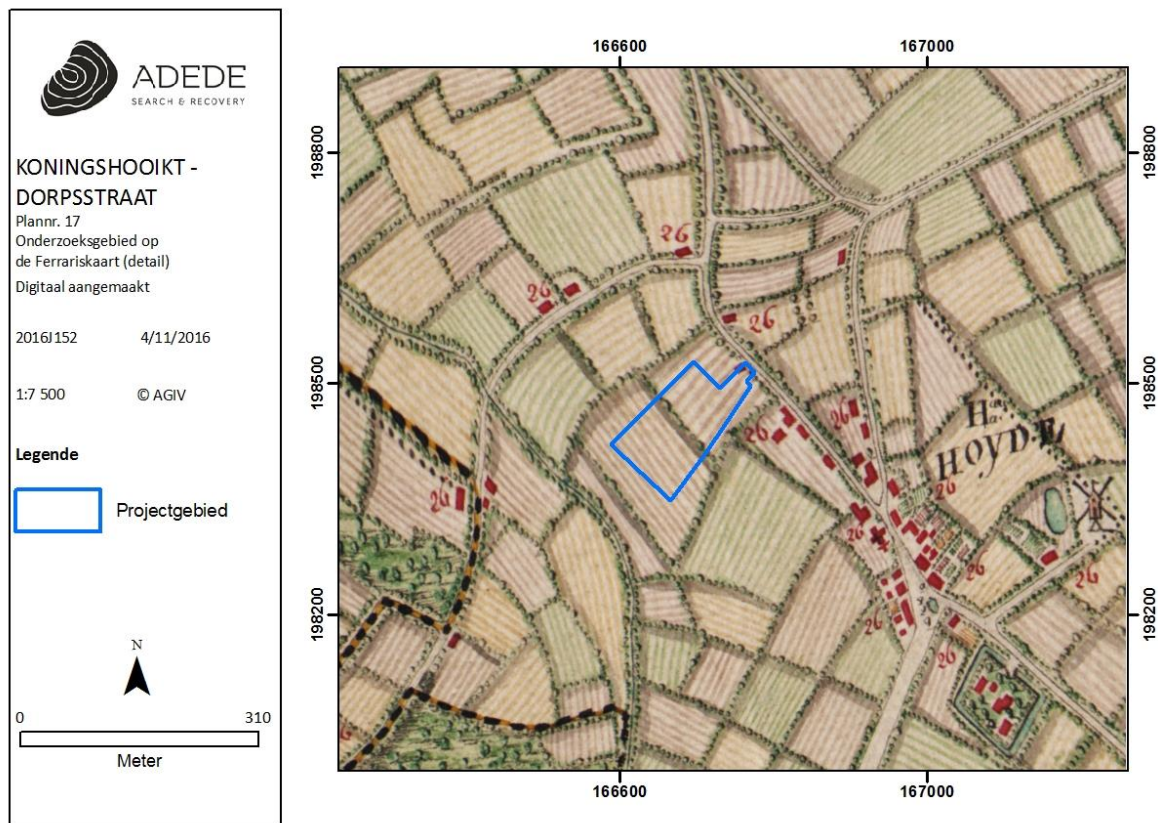
gouverneur Karel van Lotharingen, is heden in bezit van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel. De andere exemplaren bevinden zich in het Rijksarchief in Den Haag en het *Kriegsarchiv* te Wenen³⁰. Deze kaart is wel redelijk schaalvast en daarom goed te georefereren. De aanduiding op perceelsniveau is meer schetsmatig, waardoor de kaart op dat niveau niet meer dan een indicatie biedt.

Figuur 12. Onderzoeksgebied op de Ferraris-kaart.

Op deze kaart bevindt het onderzoeksgebied zich grotendeels op akkerland opgedeeld door hagen. Het noordoostelijke deel van het terrein grenst aan een weg die doorloopt naar het gehucht *Hoyde*. Dit gehucht bestaat uit lintbebouwing langs de wegen met centraal gelegen een kerk. Verder is er in het gebied een gebouw aanwezig dat aan de weg gelegen is. Het stratenpatroon zoals we het nu kennen, waarbij het huidige Koningsplein in noordwestelijke richting opsplijt in de Dorpsstraat enerzijds en de Bernard van Hoolstraat anderzijds, bestond reeds in de 18^e eeuw. De kaart toont eveneens een verspreide bebouwing met lage densiteit in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied maar niet erin.

³⁰ http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

Figuur 13. Onderzoeksgebied op de Ferraris-kaart (Detail).

De zwartgele stippellijn ten westen van het projectgebied bakent het Koningsbos af, dat eigendom was van de keizerlijke familie. Tussen dit bos en het projectgebied is een beek, de *Hoyde Beeck* genaamd, te zien.

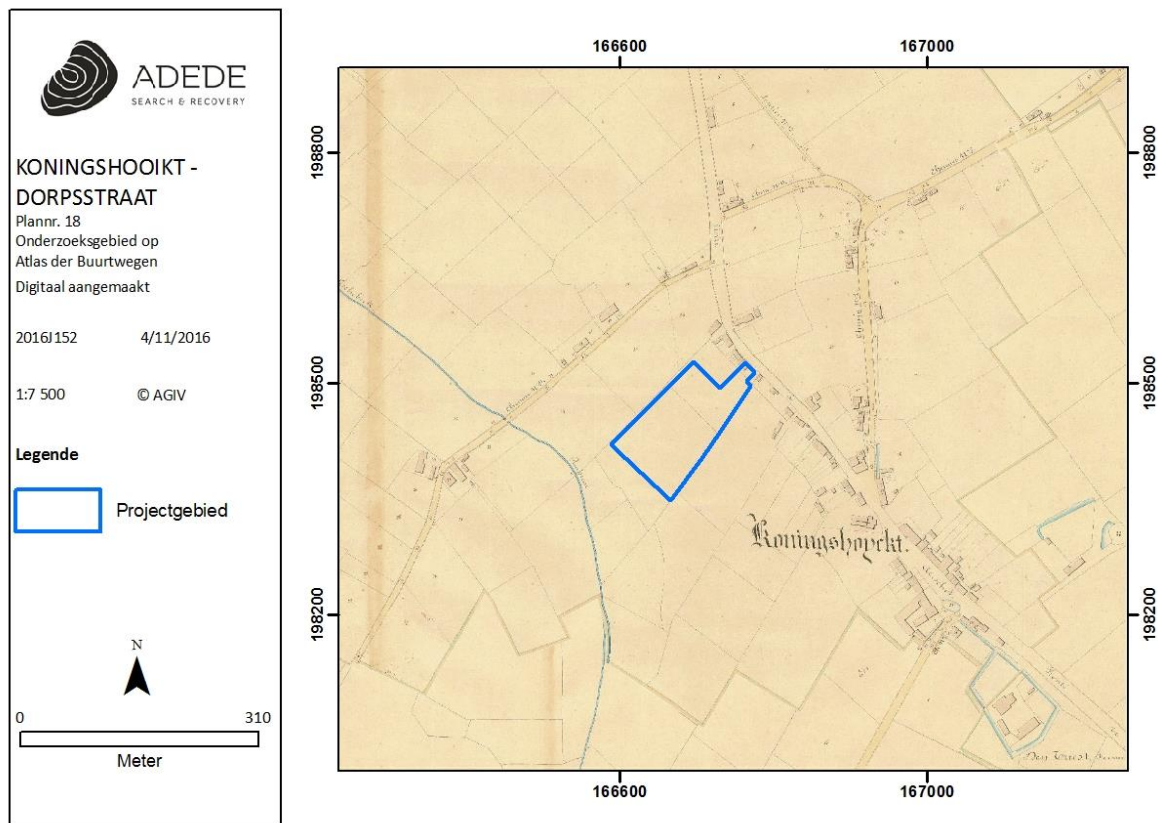
CAI Locatie 103684 wordt op de Ferraris kaart voor de eerste maal vermeld. De bouwperiode dateert van voor 1740, maar kan nader niet gespecificeerd worden. Het bouwen van deze Sint-Jan Evangelistkerk was aangevat ter vervanging van de Sint-Antoniuskapel waarvan de bouwperiode niet gekend is.

Ook CAI ID 1100333, meerbepaald de Triesthoeve, een site met walgracht kent zijn eerste vermelding op de Ferrariskaart. Het is aan de hand van deze kaart dat er een datering *Terminus Ante Quem* op deze site gedaan is. Hetzelfde geldt tot slot voor CAI ID 110332, de Triestmolen, die eveneens een datering kent aan de hand van de Ferraris kaart.

3.3.2.3 Atlas der Buurtwegen (1841) & Cartes Topographiques de la Belgique (1846-1854)

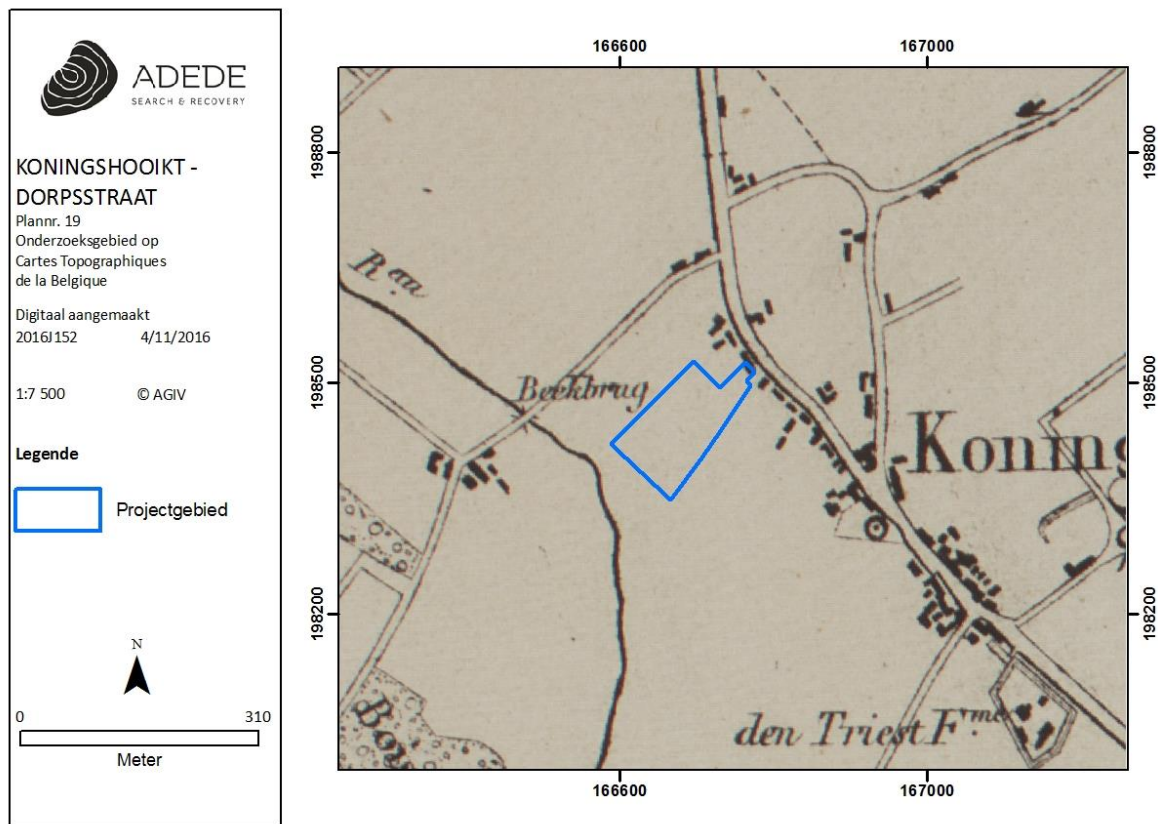
De situatie van het onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen uit 1841 en op de *Cartes Topographiques de la Belgique* van Vandermaelen uit 1846-1854 verschilt van de weergave op de Ferrariskaart.

Op de Atlas der Buurtwegen uit 1841 bevindt het gebied zich voor het grootste deel op akker- en weiland. Aan de reeds hogervermelde weg, die hier de *Route de Lierre à Aerschoot* wordt genoemd, is meer bebouwing waar te nemen, met uitsluiting van het projectgebied. We kunnen met andere woorden een verdere uitbreiding van lintbebouwing in noordwestelijke richting, richting Lier. Verdere bebouwing bevindt zich in het dorp *Koningshoyck* ten zuidoosten van het gebied. Ten westen wordt de Hoyckschebeek weergegeven.

Figuur 14. Onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen.

Op de Carte Topographique door Vandermaelen is de situatie ongewijzigd gebleven. Enkel in het noorden van het onderzoeksgebied wordt bebouwing aangetroffen. Ook de beek ten westen van het gebied is weergegeven.

Figuur 15. Onderzoeksgebied op de Cartes Topographiques de la Belgique (Vandermaelen).

3.3.2.4 Popp-kaarten (1842-1879)

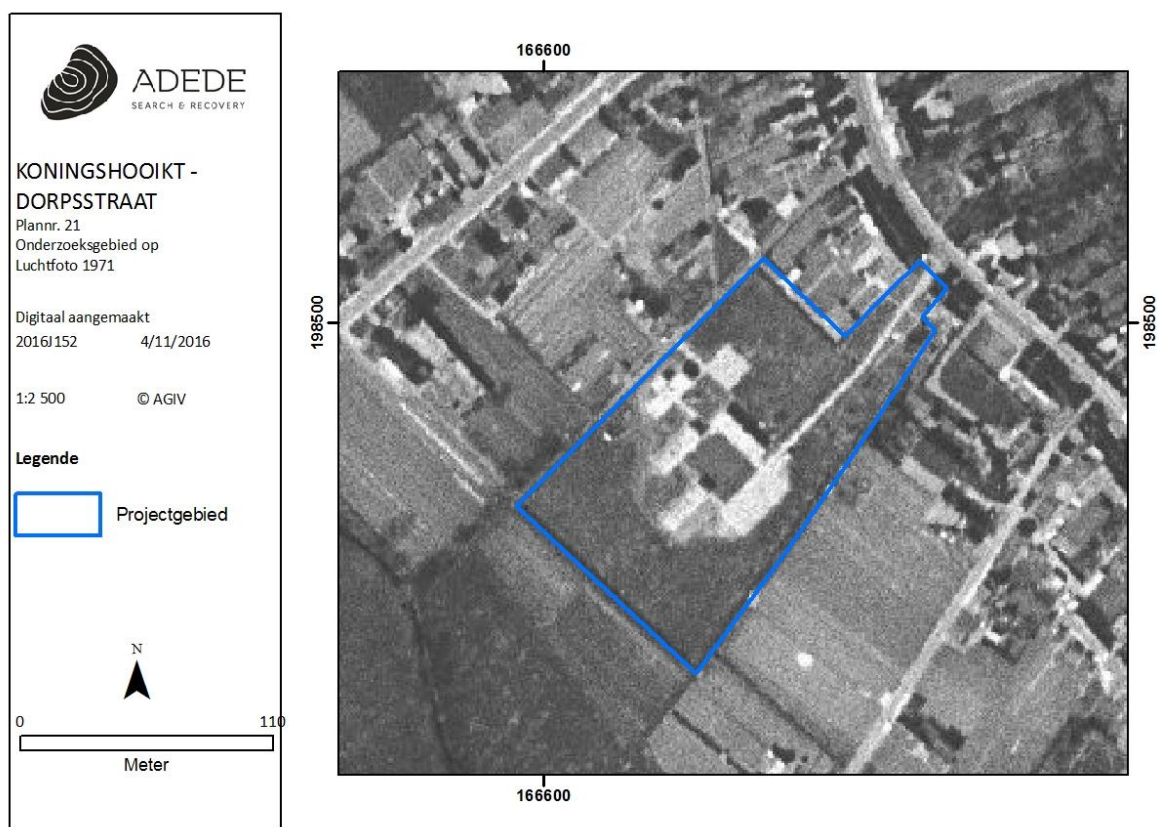
Deze atlas van kadastrale percelen werd door Philippe-Christian Popp opgesteld tussen 1842 en 1879. Dit huzarenstuk bestaat uit een verzameling kadasterkaarten van de meeste Belgische provincies op een schaal van 1:5000. De Popp-leggers die zijn toegevoegd aan elke kaart bieden een handig instrument om de eigenaars van specifieke percelen of gebouwen na te trekken. De opdeling van het land is quasi identiek gebleven. Er kan van uit gegaan worden dat de grond eveneens gebruikt werd als akker- en weideland.

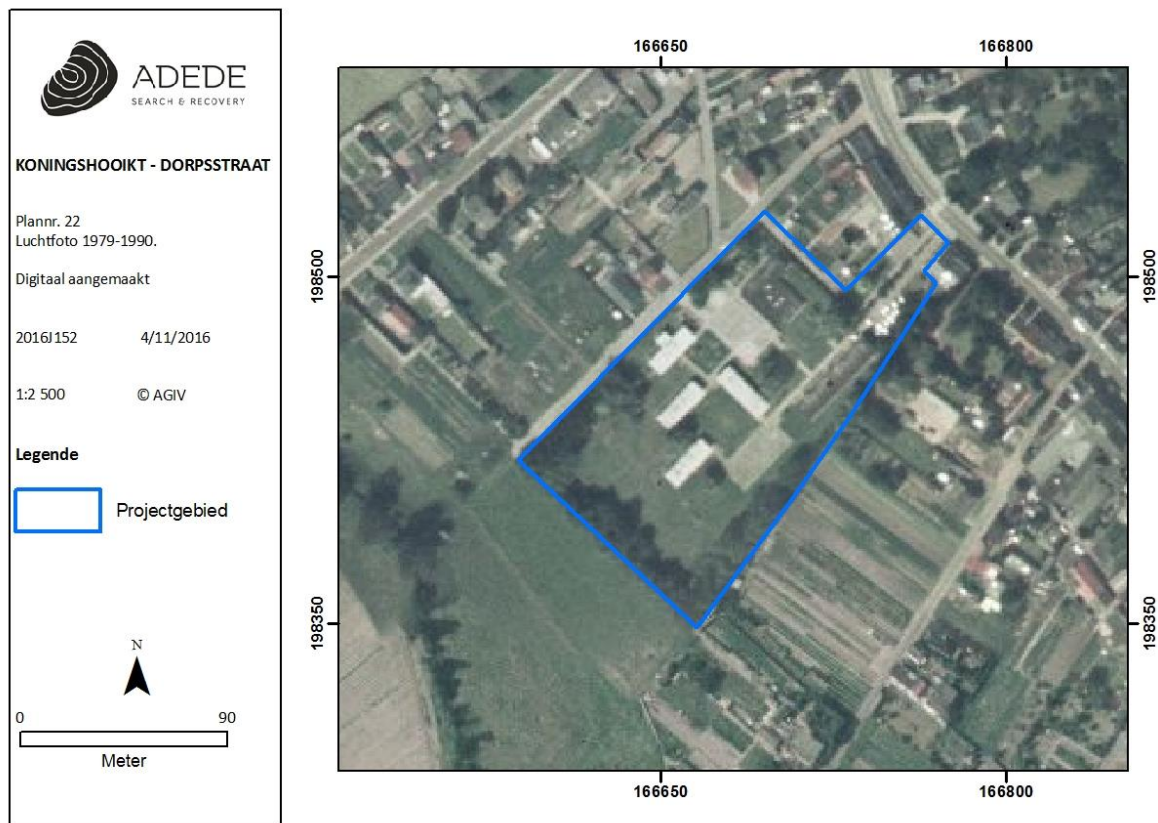
Figuur 16. Onderzoeksgebied dop de Popp-kaart.

3.3.2.5 Luchtfoto's (1971; 1979-1990; 2000-2003 & 2015)

De luchtfoto's tonen een sterke verandering van de functie van het gebied. De akker- en weilanden zijn verdwenen en er verschijnen centraal in het gebied vier langgerekte gebouwen. Ten noorden en ten zuidwesten zijn twee verharde pleinen te bemerken. Vanaf de weg loopt een smalle baan naar het complex. Rondom het gebied bevinden zich woonhuizen, enkel in het zuiden is nog landbouwgebied aanwezig.

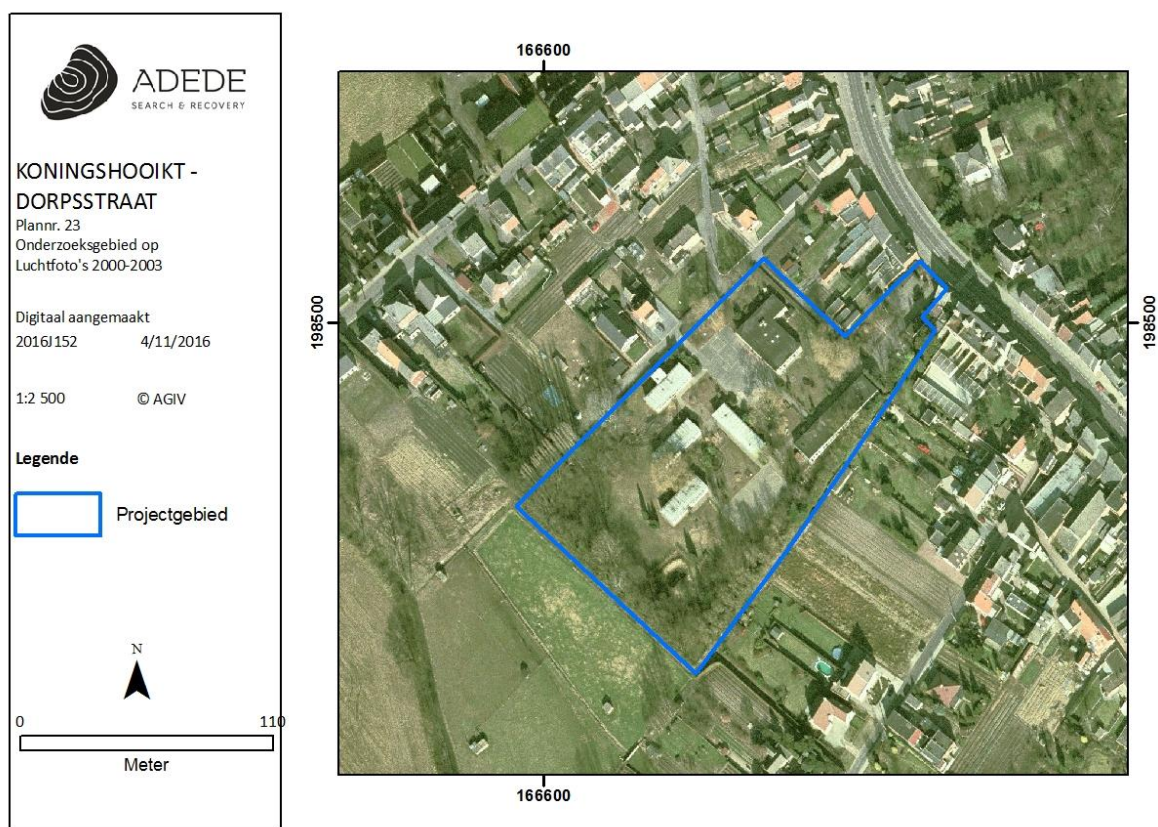

Figuur 17. Onderzoeksgebied op luchtfoto (1971).

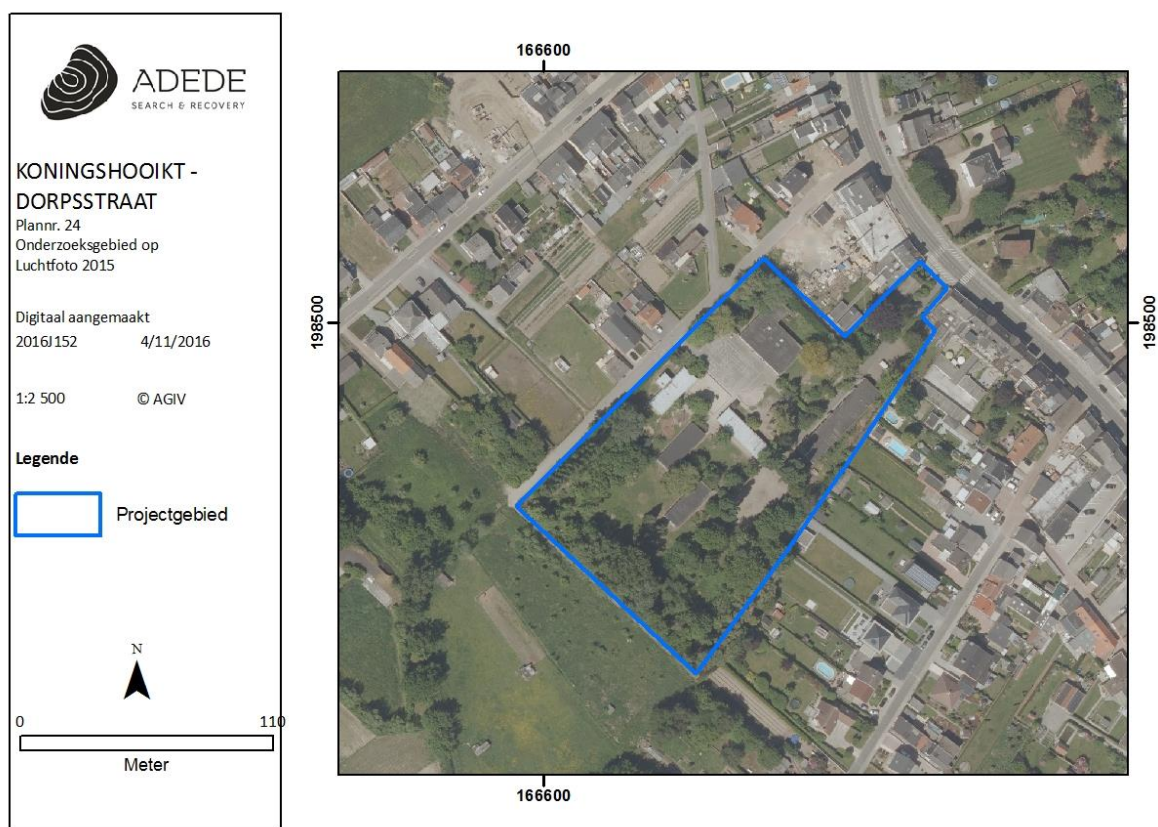

Figuur 18. Onderzoeksgebied op luchtfoto's (1979-1990).

In de latere decennia van de 20ste eeuw worden er twee gebouwen bijgezet, waarvan een zich in het noorden van het terrein bevindt, de ander in het oosten. Ook vlakbij de weg worden twee kleine gebouwen bijgezet. Verder ontstaat in het zuidelijke deel begroeiing van voornamelijk bomen. Deze situatie blijft ongewijzigd tot de huidige toestand van 2016. Het zijn deze 6 paviljoenen die in het nieuwe ontwikkelingsplan zullen vervangen worden.

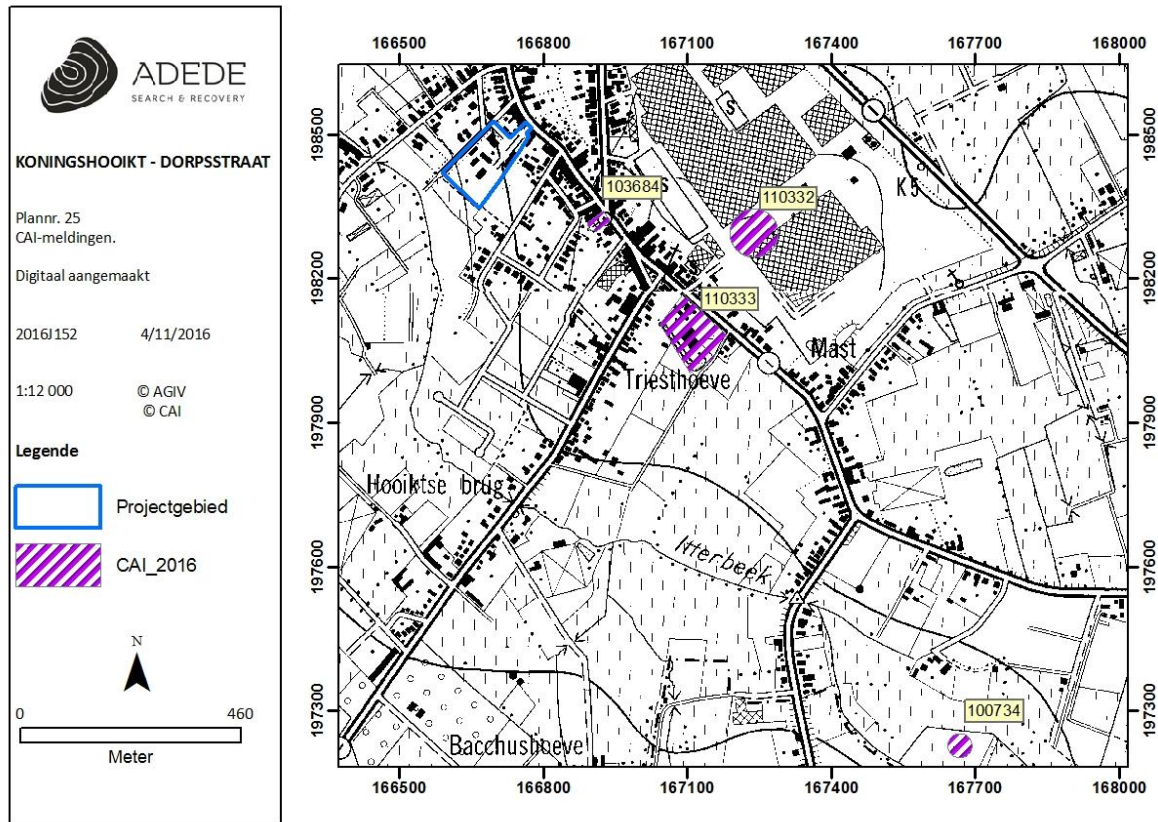
Figuur 19. Onderzoeksgebied op luchtfoto's (2000-2003).

Figuur 20. Onderzoeksgebied op luchtfoto (2015).

3.4 Archeologische situering van het projectgebied

à

Figuur 21. Meldingen centraal archeologische inventaris (CAI) ten opzichte van het onderzoeksgebied.

Zoals eerder aangegeven, is binnen de contouren van het onderzoeksgebied geen eerder archeologisch onderzoek uitgevoerd, noch werden er binnen het onderzoeksgebied toevallsvondsten gemeld. Op het geoportaal van de CAI worden in de directe omgeving en de ruimere omgeving van het onderzoeksgebied wel een aantal meldingen aangegeven, het betreft hier vooral bouwwerken die nog steeds in het landschap zichtbaar zijn. De eerdere bebouwing van de 6 paviljoenen op het onderzoeksgebied hebben ongetwijfeld voor een verstoring van het eventueel archeologisch patrimonium gezorgd.

CAI locatie 100734

Het wachtbekken Irtterbeek. Op deze locatie werden enkele scherven gevonden die afstammen uit de volle middeleeuwen. Deze locatie heeft een afstand in Oostelijke richting van 1.1km ten opzichte van het onderzoeksgebied.

3.5 Besluit

Met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota is een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem uitgevoerd. Het onderzoek heeft een duidelijk beeld geschetst van de archeologische potentie van het plangebied.

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied en zijn er archeologische sites met relevante cultuurhistorische waarde gekend binnen of in de omgeving van het onderzoeksgebied?

Op basis van geologische en historische bronnen en archeologische informatie uit de omgeving is er weinig indicatie dat het bodemarchief ter plaatse van het plangebied sporen van bewoning en aanwezigheid van mensen kan bevatten. De vermelding van omliggende sites blijft beperkt tot 18^e - eeuwse gebouwen, meer bepaald de Sint-Jan Evangelistkerk, de Triesthoeve en Triestmolen. De gemeente Koningshooikt is een relatief jonge gemeente, pas erkend in 1821.

De natte lemige zandbodem in en rond het projectgebied en de achterliggende overstromingsgevoelige weiden leenden zich niet voor optimale bezetting. Deze bodemtypes zijn eerder geschikt voor akkerbouw, maïsteelt of fungeren als weides. De geraadpleegde bronnen doen vermoeden dat het landgebruik doorheen de geschiedenis eerder beperkt gebleven is, waardoor de verwachting naar archeologische sporen laag is.

- Hoe evolueerde het historisch landgebruik en de historische bebouwing van het onderzoeksgebied?

In het oosten van de huidige gemeente Koningshooikt zijn enkele volmiddeleeuwse scherven gevonden. Deze vondsten zijn de enige bron van aanwezigheid in de ruime omgeving van het plangebied voor de Nieuwe Tijd. De meldingen die terug te vinden zijn in de Centrale Archeologische Inventaris tonen een verdere uitbreiding aan van Koningshooikt langs de uitvalswegen voornamelijk doorheen de 19^e en 20^e eeuw.

Historische bronnen beschrijven Koningshooikt vanaf het einde van de 18^e eeuw als allodiaal goed, in eerste instantie als vermoedelijk jachtdomein. De erkenning van Koningshooikt als gemeente gebeurde pas bij koninklijk besluit in van 11 januari 1821. Deze gemeente was voornamelijk actief als landbouwgemeente, in het bijzonder de teelt van aardappelen, vlas en vee. De bebouwing van vrijstaande woningen en landbouwbedrijven zijn terug te dateren rond ca. 1950.

De historische kaarten tonen ook aan dat het onderzoeksgebied tot in de 20^e eeuw onbebouwd is gebleven en voornamelijk gediend heeft als akkerland. Het is pas met de bouw van de huidige situatie, namelijk de schoolcomplexen van het 'Dagpauwoog', dat het plangebied voor de eerste maal in gebruik genomen werd. Deze bebouwing, die startte in 1963, kende geen begeleidend archeologisch onderzoek en heeft mogelijks het potentiële archeologische patrimonium grondig verstoord. Het sonderingsverslag meldt ter hoogte van boring SS02 en puinlaag tot 1.3 meter diepte onder het maaiveld waar zich het huidige basketbalveld en de speelplaats bevindt.

- Wat is de potentiële impact van de geplande werken op het cultuurhistorisch en archeologisch erfgoed?

De werkzaamheden bij de aanbouw van het hoofdgebouw behelzen een totale oppervlakte van 1188m², waarvan een deel van de werkzaamheden zal plaatsvinden binnen eerder verstoorde zones, veroorzaakt door de bouw van de leefschoon in 1963. De bestaande paviljoenen worden afgebroken en een nieuw hoofdgebouw ingeplant. De omtrek van het gebouw wordt geplaatst met putfunderingen die echter een diepe, maar in oppervlakte uiterst beperkte ingreep in de bodem omvatten. De aanleg van het nieuwe forumgebouw gebeurt in tot op heden onontgonnen gebied waarbij de ingreep in de bodem 243m² bedraagt tot op een diepte van 40-80cm.

- Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende info op? Zo neen, is er een vervolgonderzoek nodig en welke methode levert het meeste informatie op?

Op basis van het bestudeerde bronnenmateriaal kan niet worden aangetoond dat er zich geen archeologische resten in het projectgebied bevinden. De historische en cartografische bronnen tonen eveneens aan dat de kans op het voorkomen van sites met een hoog potentieel tot kennisvermeerdering laag is aangezien de relatief jonge leeftijd van de gemeente en doordat een groot deel van het projectgebied zwaar verstoord werd bij de bouw in 1963. Hierdoor kunnen de eventueel aanwezige resten niet in hun ruimere context worden bestudeerd en geven ze enkel informatie omtrent de bewoningsverspreiding op een bepaald moment in het verleden. De nodige inspanning (logistiek en financieel) weegt niet op tegen de mogelijke resultaten.

Het niveau waarop zich eventueel archeologische resten bevinden kon niet worden achterhaald op basis van het bureauonderzoek.

In de Code van Goede Praktijk worden verschillende achtereenvolgende onderzoeksmethodes voorgesteld teneinde de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De diepte van het archeologische niveau kan bepaald worden door gebruik te maken van landschappelijke boringen. Door de aanwezigheid van de verharde speelplaats zou enkel door middel van mechanische boringen de diepte van het eventuele archeologische niveau worden bepaald. Op basis echter van reeds in opdracht van de bouwheer uitgevoerde sonderingen kon het volgende worden vastgesteld: de diepte

van de grondwatertafel bevindt zich op 1.26 meter onder het huidige maaiveld opgemeten tijdens de zomermaand augustus; de tertiaire zandlagen bevinden zich op een diepte van ongeveer 5 meter onder het huidige maaiveld; de bodem is samengesteld uit fijn licht lemig zand zoals ook de bodemkaart aangeeft. Bijkomende boringen lijken ons dan ook eerder nutteloos te zijn en zullen allicht weinig tot geen relevante extra informatie opleveren.

Ook een visuele prospectie van het terrein lijkt ons zinloos aangezien het terrein heden bebouwd en verhard is op een kleine zone in het zuiden van het projectgebied na, ter hoogte van het ingeplante forum.

Geofysisch onderzoek biedt mogelijkheden om een zicht te krijgen in de verticale bodemopbouw (GPR) maar heeft als nadeel de hoge kostprijs, de complexe verwerking van de gegevens en het feit dat de verkregen data tevens door bijkomend veldwerk moeten gestaafd worden.

De laatste mogelijkheid om de diepte van het archeologische niveau te bepalen is door middel van proefsleuven. Hierdoor kan tevens een inzicht verkregen worden op de aard van de eventueel aanwezige resten in het projectgebied. Echter gezien het lage kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en de bijkomende eis tot grondbemaling gezien de hoge grondwaterspiegel zal de kostprijs de eventuele output van gegevens niet kunnen verantwoorden.

We kunnen dus concluderen dat het bureauonderzoek zonder ingreep in de bodem geen antwoord bood op alle gestelde onderzoeksvragen, maar dat voldoende informatie werd verzameld om een inschatting te kunnen maken van het kennisvermeerderingspotentieel van het projectgebied en dat er geen bijkomende (voor-)onderzoeken dienen te gebeuren.

3.6 Besluit breed publiek

Naar aanleiding van de nieuwbouw van de leefschoon Dagpauwoog te Koningshooikt met bijhorend multifunctioneel forumgebouw werd een archeologienota opgesteld ter bekomen van een stedenbouwkundige vergunning in de vorm van een bureauonderzoek.

Het betreft de bouw van een school voor 150 leerlingen van 2.5 tot 12 jaar en een tiental personeelsleden. De school bestaat momenteel uit 6 paviljoenen uit 1963 die verspreid liggen op de site. Het project omvat een gebouw dat bestaat uit een hoofdgebouw van twee bouwlagen en vrijstaand multifunctioneel paviljoen (het forum) dat zich verder op de site zal bevinden. De inplanting van het hoofdgebouw zal plaatsvinden op de plaats waar huidig een paviljoen staat en over een deel van de huidige speelplaats. Daarom kunnen we stellen dat deze opbouw gebeurt in eerder verstoorde zones. De resultaten van een sonderingsverslag geven een verstoring weer onder het basketbalveld tot een diepte van 1.3 meter onder het huidige maaiveld.

De gemeente Koningshooikt is een relatief jonge gemeente die pas erkend is in 1821. De gemeente was voornamelijk actief in de landbouw waaronder vlas -, vee – en aardappelteelt. De bouw van woningen en landbouwbedrijven vond voornamelijk plaats ca. 1950.

Historische kaarten vermelden bebouwing rondom het gebied pas aan het einde van de 18^e eeuw. Het gaat hier voornamelijk om lintbebouwing verbonden aan de lokale landbouw. Daarnaast tonen deze kaarten dat het onderzoeksgebied doorheen de laatste eeuwen gebruikt werd als akkerland. De bouw van de leefschoor in 1963 toont een eerste ingebruiksname van het plangebied aan.

ADEDE bvba adviseert geen vervolgonderzoek omdat de beperkte kenniswinst die hieruit zal voortvloeien door de grote graad van recente 20^e -eeuwse verstoring niet opweegt tegenover de gepaard gaande kosten voor het onderzoek.

4 Bibliografie

Baeyens L. (1976). Verklarende tekst bij de bodemkaart van België: Lier 44W. Brussel: Instituut tot aanmoediging van het wetenschappelijk onderzoek in Nijverheid en Landbouw.

Bergmann A., De Weert J. (1873) Geschiedenis der stad Lier, Lier: E.J. Van Mol.

Gullenops F. & Broothaers L. (1996) Overzicht van de geologie van Vlaanderen. Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Schiltz M., Vandenberghe N. & Gullentops F. (1993) Toelichtingen bij de geologische kaart van België – Vlaams Gewest: Kaartblad 16, Lier 1:50.000. Brussel: Geologische Dienst.

-Websites:

<http://www.Geopunt.be>

<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

<https://www.dov.vlaanderen.be>

http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cplI63204_nl.html

<http://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120745>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/120746>

http://www.ngi.be/Common/ferraris_nl.pdf

<https://cai.onroenderfgoed.be/>

5 Lijst van plannen

Plannr.	Beschrijving	Schaal	Wijze vervaardiging	Datum aanmaak
0001	Onderzoeksgebied op topografische kaart	1:1000	Digitaal	28/10/2016
0002	Onderzoeksgebied op orthofoto, zomer 2012	1:1000	Digitaal	28/10/2016
0003	Onderzoeksgebied op kadasterkaart	1:1000	Digitaal	28/10/2016
0004	Verstoorde zones	1:800	digitaal	4/11/2016
0005	Inplantingsplan bestaande toestand	1:700	digitaal	4/11/2016
0006	Inplantingsplan geplande toestand	1:700	digitaal	4/11/2016
0007	Digitaal terreinmodel Vlaanderen II	1:42500	digitaal	3/11/2016
0008	Digitaal terreinmodel Vlaanderen II (Detail)	1:2000	digitaal	4/11/2016
0009	Onderzoeksgebied op de Tertiair geologische kaart	1:10000	digitaal	28/10/2016
0010	Onderzoeksgebied op de Quartair geologische kaart	1:18000	digitaal	4/11/2016
0011	Onderzoeksgebied op de Bodemtypekaart	1:5000	digitaal	28/10/2016
0012	Onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart	1:10000	digitaal	28/10/2016
0015	Onderzoeksgebied op de Frick-kaart	1:75000	digitaal	28/10/2016
0016	Onderzoeksgebied op de Ferraris-kaart.	1:16810	digitaal	3/11/2016
0017	Onderzoeksgebied op de Ferraris-kaart (Detail).	1:7500	digitaal	4/11/2016
0018	Onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen	1:7500	digitaal	4/11/2016
0019	Onderzoeksgebied op de Cartes Topographiques de la Belgique (Vandermaelen).	1:7500	digitaal	4/11/2016
0020	Onderzoeksgebied op de Popp-kaart.	1:7500	digitaal	4/11/2016
0021	Onderzoeksgebied op luchtfoto (1971).	1:2500	digitaal	4/11/2016
0022	Onderzoeksgebied op luchtfoto's (1979-1990).	1:2500	digitaal	4/11/2016
0023	Onderzoeksgebied op luchtfoto's (2000-2003).	1:2500	digitaal	4/11/2016
0024	Onderzoeksgebied op luchtfoto (2015).	1:2500	digitaal	4/11/2016
0025	Meldingen centraal archeologische inventaris (CAI) ten opzichte van het onderzoeksgebied,	1:12000	digitaal	4/11/2016

6 Lijst van figuren

Figuur 1. Doorsnedes geplande bouwwerken (hoofdgebouw).....	- 14 -
Figuur 2. Doorsnedes geplande bouwwerken (forum).	- 15 -
Figuur 3. Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II.....	- 16 -
Figuur 4. Digitaal hoogtemodel Vlaanderen II (detail)	- 17 -
Figuur 5. Hoogteprofiel NO-ZW en hoogteprofiel W-O.	- 18 -
Figuur 6. Onderzoeksgebied op de tertiair-geologische kaart.	- 19 -
Figuur 7. Onderzoeksgebied op de Quartair-geologische kaart.	- 20 -
Figuur 8. Quartaire lithofacies type 1.....	- 21 -
Figuur 9. Onderzoeksgebied op de bodemtypekaart.....	- 22 -
Figuur 10. Onderzoeksgebied op de potentiële bodemerosiekaart.	- 25 -
Figuur 11. Onderzoeksgebied op Fricx-kaart.....	- 29 -
Figuur 12. Onderzoeksgebied op de Ferraris-kaart.....	- 30 -
Figuur 13. Onderzoeksgebied op de Ferraris-kaart (Detail).	- 31 -
Figuur 14. Onderzoeksgebied op de Atlas der Buurtwegen.....	- 32 -
Figuur 15. Onderzoeksgebied op de Cartes Topographiques de la Belgique (Vandermaelen).	- 33 -
Figuur 16. Onderzoeksgebied op de Popp-kaart.....	- 34 -
Figuur 17. Onderzoeksgebied op luchtfoto (1971).	- 35 -
Figuur 18. Onderzoeksgebied op luchtfoto's (1979-1990).....	- 36 -
Figuur 19. Onderzoeksgebied op luchtfoto's (2000-2003).....	- 37 -
Figuur 20. Onderzoeksgebied op luchtfoto (2015).	- 38 -
Figuur 21. Meldingen centraal archeologische inventaris (CAI) ten opzichte van het onderzoeksgebied.	- 39 -